

MAJANDUSAASTA ARUANNE

aruandeaasta algus: 01.01.2014

aruandeaasta lõpp: 31.12.2014

sihtasutuse nimi: Sihtasutus Eestimaa Looduse Fond

registrikood: 90001457

tänava/talu nimi, Lai 29

maja ja korteri number:

linn: Tartu linn

maakond: Tartu maakond

postisihthnumber: 51014

telefon: +372 7428443

faks: +372 7428166

e-posti aadress: elf@elfond.ee

veebilehe aadress: www.elfond.ee

Sisukord

Tegevusaruanne	3
Raamatupidamise aastaaruanne	24
Bilanss	24
Tulemiaruanne	25
Rahavoogude aruanne	26
Netovara muutuste aruanne	27
Raamatupidamise aastaaruande lisad	28
Lisa 1 Arvestuspõhimõtted	28
Lisa 2 Raha	32
Lisa 3 Nõuded ja ettemaksed	33
Lisa 4 Maksude ettemaksed ja maksuvõlad	34
Lisa 5 Tütarettevõtjate aktsiad ja osad	34
Lisa 6 Kinnisvarainvesteeringud	35
Lisa 7 Materiaalne põhivara	36
Lisa 8 Immateriaalne põhivara	37
Lisa 9 Kapitalirent	37
Lisa 10 Kasutusrent	38
Lisa 11 Laenukohustused	39
Lisa 12 Võlad ja ettemaksed	40
Lisa 13 Võlad töövõtjatele	40
Lisa 14 Eraldised	41
Lisa 15 Sihtotstarbelised tasud, annetused ja toetused	41
Lisa 16 Annetused ja toetused	43
Lisa 17 Tulu ettevõtlusest	43
Lisa 18 Sihtotstarbeliselt finantseeritud projektide otsesed kulud	44
Lisa 19 Mitmesugused tegevuskulud	44
Lisa 20 Tööjõukulud	45
Lisa 21 Muud finantstulud ja -kulud	45
Lisa 22 Seotud osapooled	45
Lisa 23 Projektide tulud valdkondade kaupa	46
Lisa 24 Sihtkapitalid	48
Aruande allkirjad	49
Vandeauditiitori aruanne	50

Eestimaa Looduse Fondi 2014. aasta tegevusaruanne majandusaruande juurde

Sisu

Eestimaa Looduse Fond 2014.....	4
Eestile omaste koosluste ja maastike säilimine	7
Looduskaitse andmebaas	7
Kaitsekorralduskavade ja ekspertiiside koostamine	7
ELFi mereprogramm	8
Merealade planeerimine	8
Merealade väärtuste kaardistamine ja merekaitsealade ettepanekud	8
Merestrategie raamdirektiiv.....	9
Eutrofeerumine	9
Paldiski LNG terminal	10
Naftareostuse ennetamine ja tõrjevõimekus.....	10
ELFi metsaprogramm.....	11
Metsaprogrammi tegevused	11
ELFi märgalade programm	11
Ropka-Ihaste looduskaitseala moodustamine	12
Sookoosluste taastamine	12
Soode inventuur	12
Ohustatud liikide ja nende elupaikade kaitse	13
Lendorav	13
Nahkhiired	14
Hülged	15
Hunt	15
Ilves.....	16
Konnad teel(t).....	16
Metsloomade taastuskeskus	17
Võõrliigid	17
Loodusvarade jätkusuutliku kasutuse edendamine.....	17
Kasvuhoonegaasid.....	17
Geneetiliselt muundatud organismid (GMO).....	18
Energeetika ja maavarad	18

Maavarade jätkusuutlik kasutamine ja ühiskonna kaasatus sellistesse otsustesse.....	18
EKOenergia	18
Globaalsed keskkonnaprobleemid	18
Loodust hoidva mõtlemise ja käitumise levitamine ühiskonnas.....	18
ELFi talgute 2014. aasta.....	18
Teeme Ära talgupäev 2014	20
Palupõhja looduskool.....	20
Muraste looduskool	20
Looduskaitse uudiste veebiportaal Roheline Värav	21
Loodushelid	21
Keskkonnahariduse areng	21
Välja antud stipendiumid ja toetused	21
ELFi koostööpartnerid	21

Eestimaa Looduse Fond 2014

SA Eestimaa Looduse Fond (ELF) on mittetulunduslik valitsusväline keskkonnaorganisatsioon, mis loodi 1991. aastal. ELFi tegevuse eesmärk on Eesti looduse ja keskkonna kaitsmine.

ELFi missioon:

- 1) Eestile omaste koosluste ja maastike säilitamine
- 2) Ohustatud liikide ja nende elupaikade kaitsmine
- 3) Loodusvarade jätkusuutlike kasutuse edendamine
- 4) Loodust hoidva mõtlemise ja käitumise levitamine ühiskonnas
- 5) Lahenduste otsimine tulevastele põlvetele puhta elukeskkonna säilitamiseks.

Oma eesmärgi saavutamiseks ELF:

- 1) kogub ja jaotab sihipäraselt loodus- ja keskkonnakaitseks raha ja muid vahendeid,
- 2) organiseerib majanduslikku ja moraalset toetust loodus- ja keskkonnakaitsealastele projektidele, mis näevad ette probleemi uurimist, praktiliste kaitseabinõude rakendamist ja avalikkuse informeerimist,
- 3) algatab ja viib vajaduse korral läbi loodus- ja keskkonnakaitsealaseid projekte, annab välja stipendiume.

2014. aasta käive oli 653 tuhat eurot. Eesti riiklike fondide ja riigieelarve toetuste raha moodustas ELFi eelarvest 2014. aastal 79,8%, tasulised teenused 17,7% ja eraannetused 2,5%. Rahalise käibe vähenemine on seotud EL rahastusprogrammide eelmise perioodi lõppemisega ja uue perioodi alguse venimisega, mistõttu EL rahastatud projektide osakaal eelarves oluliselt vähenes.

2014. aastal jätkus Eesti riigipoolne toetus ELFi projektidele, sh SA Keskkonnainvesteeringute Keskus (KIK) rahastus, sealjuures oli jätkuvalt oluline kaasrahastus EL Interreg programmis läbiviidavatele tegevustele. Samuti saadi toetust Kodanikuühiskonna Sihtkapitalilt (KÜSK) ja EMP Vabaühenduste Fondilt Avatud Eesti Fondi vahendusel. Alates 2010. a sügisest kehtivat KIKiga sõlmitud laenulepingut

tegevuste ettefinantseerimiseks muudeti 2014. aastal seoses EL poolsete väljamaksete venimisega aasta alguses, laenu lõplik tagasimaksmine sai aga teiste maksete prognoositust varasema laekumise tõttu tehdud ennetähtaegselt oktoobris 2014.

2015. aastal plaanime rahastuse osas esitada tegevuste läbiviimiseks taotlusi nii Eesti kui ka ELi fondidele. Kuna esimesed EL rahastusprogrammid avanevad alles 2015. aastal, siis on oodata käibe osas tagasihoidlikku aastat. Kuigi ELFi juhatus on teinud ja jätkab tegevust eratoetuste osakaalu suurendamiseks eelarves, on selline tegevus raskesti planeeritav ja eratoetuste osas suuremaid muutusi ette ei prognoosita.

Töölepingu alusel töötas 2014. aastal ELFis keskmiselt 20 inimest (11 täisajaga töökohta), lisatöid telliti töövõtulepingu alusel 30 inimeselt ja 20 juriidiliselt isikult. Töötajate palgakulu koos maksudega oli 2014. aastal 320 tuhat eurot.

2014. a lisandus nõukogu otsusega juhatusse uus liige – ELFi metsaprogrammi juht Liis Kuresoo. Juhatuses esimehena jätkas Silvia Lotman, juhatuse liikmete Tarmo Tüür ja Kadri Kalmus volitusi taaspikendati aasta võrra. Tegevjuhtkonna (juhatuse liikmed) töötasud koos sotsiaalmaksuga olid 2014. aastal 74 tuhat eurot.

ELFi nõukogust lahkusid aasta lõpus Mart Jüssi, Rainer Kuuba ja Uudo Timm ning nõukokku lisandus Anneli Palo. ELFi nõukogu töötas vabatahtlikkuse alusel. Tasusid ja soodustusi kõrgema juhtorgani liikmetele ei makstud.

ELF ei väljastanud garantiisid.

Kuna SA Eestimaa Looduse Fond koos Eesti Rohelise Liikumisega loobusid 18. jaanuaril 2005.a. saadud Tallinna Ringkonnakohtu otsuse edasikaebamisest, tühistamaks keskkonnaministri 15.01.2004 otsust Saaremaa sadama keskkonnamõjude hindamise aruande heakskiitmise kohta, kuulub kohtuotsuste järgi SA Eestimaa Looduse Fondilt koos Eesti Rohelise Liikumisega väljamõistmisele 35 000 krooni (2273 eurot). Keskkonnaministeeriumi kasuks. 2013 aastal suurendati moodustatud eraldist 2273 euroni sihtotstarbeliselt kogutud annetuste jäägi arvelt. Seni pole Keskkonnaministeerium nõuet nimetatud summa väljamaksmiseks esitanud.

Tabel: Eestimaa Looduse Fondi tegevuse ülevaade 2008- 2014 aastal

Alates 2011. a. summad eurodes

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Eraisikust toetajaid	288	260	275	184	236	195	250
Tegevustes osalenud vabatahtlikke	~50 000	1425	550	720	1185	1077	1000
Vabatahtlike töötunde	~56 000	~5100	~6430	~7200	~9863	8588	8700
Käimasolevaid projekte :							
Meri	5	9	8	12	7	6	6
Mets	3	4	1	1	1	2	3
Märgalad	0	3	3	3	4	4	2

Looduskaitse	9	7	10	13	9	5	6
Loodusharidus	7	1	1	1	6	4	4
Talgud ja Teeme Ära	*	*	*	*	*	3	5
Loodussõbralik põllumajandus	2	2	4	4	6	3	3
Koostöö ja arengutegevused	6	5	4	1	1	5	5
Töölepinguga töötajaid (keskmiselt kuus)	16	16	17	22	24	21	20
Täisajaga töökohti	7	7	7	13	8	9	11
Lisatöodes hõivatud inimesi	29	30	58	30	26	31	30
TULUD (tuh. krooni/ eurot):	krooni	krooni	krooni	eurot	eurot	eurot	eurot
Tulud kokku	11 050	9 021	9 988	922	920	845	652
Laekumisi välismaistest allikatest	2 932	3769	7095	524	534	275	132
s.h. Euroopa Liidu fondid	901	1745	1469	380	378	138	41
s.h. WWF	1392	1273	674	45	48	106	58
Eesti riigieelarvelised ja riiklike fondide vahendid	6409	3579	1362	277	275	376	389
Laekumisi annetustest	341	443	293	28	22	41	17
s.h. Erasikust toetajad	203	431	276	27	13	17	15
s.h. Äriorganisatsioonide toetus	138	12	17	1	1	4	2
Projektide tulu teenustest, ettevõtlustulu	1384	965	1238	81	102	153	116
KULUD (tuh. krooni/eurot):	krooni	krooni	krooni	eurot	eurot	eurot	eurot
Kulud kokku	11005	8492	10180	950	899	806	602
Tööjõu palgakulu koos maksudega	2954	3483	5283	335	425	364	320
s.h. Nõukogu, juhatuse tasud ja soodustused **	67	1187	883	16	2	0	4
Projektide otsesed kulud	7086	4819	3820	501	406	385	215
Tegevuskulud	852	709	921	72	55	42	49
Muud kulud (finantskulud, maamaks, põhivara kulum)	113	121	156	40	13	16	18

** - alates 2008. a dets sõlmiti juhatuse liikmetega lepingud ja kaotati senised töölepingud tegevjuhi, avalike suhete juhi ja raamatupidajaga, alates 2011. a aprillist töötavad tegevjuht, avalike suhete juht ja raamatupidaja taas töölepingu alusel.

Finantssuhtarvud:

	2014	2013
Maksevõime üldine tase		
= käibevara/ lühiajalised kohustused	1,66	1,12
Kohustuste ja varade suhe	0,43	0,69
Rahaliste vahendite tase = raha/lühiajalised kohustused	0,67	0,45

Teadus- ja arendustegevuse osakaal 2014. aastal 14,70% (2013 aastal 34,67%)

Eestile omaste koosluste ja maastike säilimine

Looduskaitse andmebaas

ELFi looduskaitse-andmebaas hõlmab enamikku Eesti elupaigatüüpe ja loodusväärtusi. Läbi viidud üle-eestiliste inventuuride [põlismetsad (1993-1996); puisniidud (1995-1996); märgalad (1996-1998); niidud (1999-2001); sood (2009-2012) jt.] andmed on täielikult digitaliseeritud ja süstematiseeritud. Andmebaas koosneb 31.12.2014 seisuga 24057 kirjest (millele lisandub 6975 niidukirjet), iga kirje on ühe konkreetse elupaiga kohta (hõlmab tavaliselt 0,5–100 ha) ja sisaldab andmeid selle seisundi, väärtuste ja liigilise koosseisu kohta. Andmebaas vastab Euroopa Liidu Natura2000 kriteeriumidele ja võimaldab selle kasutust riiklikul ja rahvusvahelisel tasandil.

Väljavõtteid kaitstavate liikide ja väärtuslike koosluste kohta on edastatud Keskkonnaregistrile (EELIS), Keskkonnaministeeriumi looduskaitseosakonnale, Euroopa Komisjonile jt asjakohastele institutsioonidele ning TÜ ja TTÜ teadlastele. Lisaks "traditsioonilisele" väljavõttele on Keskkonnaregistris ka eraldi teemakiht 'sood', mille materjal põhineb ELFi 1997. ja 2009-12. a. välitöödel.

ELFi andmebaas on oluline, püüdmaks tagada Natura 2000 protsessi objektiivsust looduskaitseaspektidest lähtuvalt. Samuti on oluline seirata Natura kriteeriumite täitmist Eesti riigi ja arendajate poolt (arendustegevus, sh planeeringud; riikliku ülevaate koostamine Natura-alade kaitse osas; Natura-aladel loodushoiutööde rahastamine). Nendele tegevustele aitab kaasa osalemine Eestisest ja rahvusvahelistes koostöövõrgustikes (Eesti Keskkonnaühenduste Koda, WWF, CeeWEB, IUCN). 2015. aastaks on Euroopa Komisjon planeerinud Natura2000 võrgustiku ajakohasuse hindamise, millesse panustamiseks saab ELF kasutada looduskaitse andmebaasi.

Kaitsekorralduskavade ja ekspertiiside koostamine

2014. aastal oli ELFis töös eelmisel aastal valminud Matsalu rahvuspargi, Rajametsa hoiuala, Haeska hoiuala ja Puiatu merikotka püsielupaiga (osa Väinamere linnu- ja loodusalast) kaitsekorralduskava tööde lõplik koostöölastamine ja üleandmine Keskkonnaametile, kava koostamisel oli vastutavaks eksperdiks Aleksei Lotman. Samuti valmis Keskkonnaameti tellimisel Keretü looduskaitseala kaitseeeskirja eelnõu ekspertiis, mille vastutavaks eksperdiks oli Indrek Sell. 2015. aastal on kavas osaleda kaitsekorralduskavade ja ekspertiiside hangetes vastavalt sellele, kas üleriiklikult olulistele objektidele, mille osas ELFis on kompetents, selliseid täid tellitakse.

ELFi mereprogramm

ELFi mereprogramm töötab tihedas koostöös Maailma Looduse Fondi (WWF) Läänemere võrgustikuga (*Baltic Ecoregion Programm – BEP*). 2014. aastal oli ELF WWF BEP aastakoosoleku vastuvõtjaks organisatsiooniks, kokkusaamine korraldati Viinistus. ELFi esindas merealade kasutuse töörühmas Aleksei Lotman, eutrofeerumise töörühmas Kuno Kasak, Kristjan Piirimäe ja Aleksei Lotman, kommunikatsiooni töörühmas Mariliis Tago ning kalanduse töörühmas Silvia Lotman. Ühtlasi oli Silvia Lotman BEP juhtrühma liige. ELFi osalemist võrgustiku töös toetas Rootsi WWF.

Merealade planeerimine

ELF on võtnud initsiatiivi Eesti merealade ruumilise planeerimise vajaduse selgitamisel ning protsessi edasiviimisel. ELFi survele on riigi poolt alustatud merealade planeeringutega, lõpufaasis on Hiiu ja Pärnu maakondade merealade planeeringud. 2014. aastal osales ELFi ekspert Aleksei Lotman mainitud planeeringute juhtkomisjonide töös. ELF on endiselt seisukohal, et ka teiste maakondade merealade ruumilised planeeringud tuleks algatada lähiajal, kuid 2014. aastal selles osas edasiminekut ei olnud.

Merealade väärtuste kaardistamine ja merekaitsealade ettepanekud

2014.a. valmisid ELFi tellimusel KIKi poolt rahastatava projekti raames Tartu Ülikooli Eesti Mereinstituudi poolt väärtuslike merepõhja elupaikade esinemise mudel ja Eesti Ornitoloogiaühingu poolt merelindudele oluliste alade mudel auli ja kauride loendusandmete põhjal.

Töös hinnati merepõhja olulisemate liikide ja EL direktiivide elupaigatüüpide levikut Eesti merealal rannikust kuni territoriaalmere piirini kasutades matemaatilist modelleerimist ja ruumianalüüsi. Tulemused võimaldavad hinnata merepõhja loodusväärtusi neis merepiirkonnas, mille kohta puuduvad reaalsed merepõhja proovid. Kogu andmestik tervikuna on kõige põhjalikum merepõhja elus- ja elutaloodust kirjeldav andmebaas, mida saab edaspidi kasutada merealastes rakendus- ja baasteaduslikes uuringutes. Mudelid näitavad, et oluliste põhjaelustiku võtmeliikide, näiteks pikaealiste suurvetikate nagu põisadru ja agariku ning pika meriheina potentsiaalne levik on laiem Lääne-Eesti saarte ja Väinamere piirkonnas ning kitsam Soome lahes. Sarnane muster oli ka karide ja liivamadalate levikul. Kõige laialdasemalt on karid mudelennustuse põhjal levinud merealadel Saaremaast ja Hiiumaast läänes. Suuremad liivamadalate levikualad paiknevad Väinameres. Andmete võrdlus näitas, et liivamadalate elupaigatüüp on kaitsealadega paremini kaetud kui karide elupaigatüüp. Analüüsi tulemusel tulid välja ka vähem uuritud alad, kus tuleks merepõhja kohta alusandmeid esmajärjekorras koguda.

Lisaks valmis ülevaade Eesti mereelupaikade tüüpidest ja ettepanekud looduskaitsealadeks väärtuslike merepõhja elupaikade definitsioonide täpsustamiseks. Selline ülevaade on oluline looduskaitsealade tegevuse planeerimisel sh Natura2000 alase riikliku tegevuse hindamisel.

Eesti avameri omab suurt tähtsust ka mitme veelinnuliigi peatumisalana. Rahvusvahelise tähtsusega linnualade kogumite kriteeriumiks on, et seal peatub vähemalt 1% rändetee populatsioonist või vähemalt 20 000 rändset veelindu. Modelleerimine võimaldab ligikaudselt hinnata seni uurimata alade linnustikku. 2014. valminud töö puhul on tegemist esimese kodumaise katsega linnualasid modelleerida. Mudeli põhjal võib eristada järgmised auli jaoks olulisemad alad: Pärnu laht, Ruhnu ümbrus, Saaremaa lõunarannikuga piirnev mereala, Hiiumaa põhja- ja edelarannikuga piirnev mereala, Väinameri ning Soome lahe idaosa. Peatuvate kauride asustustiheduse modelleerimine häid tulemusi ei andnud, mis viitab sellele, et mudelite koostamine ei saa asendada reaalsete

loendusandmete kogumist. Prognoosi tulemusi kasutati ka merelinnustiku inventeerimise vajaduse täpsustamiseks. Esimene prioriteet peaks olema Soome lahe idaosa – potentsiaalne auli peatumisala, kus seni loendusi läbi viidud ei ole, järgneb Läänemere avaosas asuv seni uurimata põhjapoolne ala.

Projekti aruanded on saadaval: <http://elfond.ee/et/teemad/meri/laeaenemerekaitse/merekaitsealad-ja-moistlikum-merealade-kasutuse-planeerimine/elupaigad>

Projekti koordineeris 2014. aastal Ele Vahtmäe, projekti peaekspertina töötas Aleksei Lotman. ELF hoiab silma peal keskkonnaministeeriumi poolt menetletavatel merekaitsealade moodustamisel, kuid suurt edasiminekut selles pole toimunud.

Merestrategia raamdirektiiv

ELFi poolt osales Aleksei Lotman merestrategia raamdirektiivi täitmiseks vajalike seirekava ja meetmekava aruteludel, tegevus jätkub ka 2015. aastal.

Eutrofeerumine

2014. aasta eutrofeerumise ehk mere ja teiste veekogude ületoitelisuse probleemi alast tegevust ilmestavad põllumajandusest tuleneva hajureostuse vähendamise abinõude kavandamine, sealhulgas ka pidev tegevus Euroopa Liidu Ühise põllumajanduspoliitika (ÜPP) reformiga seonduvate määruste eelnõude menetluste jälgimine ja kommenteerimine, samuti uue perioodi Eesti maaelu arengukava, eelkõige selle keskkonnameetme kujundamises osalemine. ELF koos teiste EKO võrgustikku kuuluvate keskkonnaorganisatsioonidega taandas end maaelu arengukava juhtkomisjoni tööst, kuna põllumajandusministeerium ei näe kavaga ette märkimisväärset pingutust eutrofeerumise vähendamiseks.

BEPi raames anti välja Läänemere sõbraliku taluniku auhind mahedale piimatootjale Aivar Pikk metsale Mätiku talust, kellega koos osaleti WWFi korraldatud keskkonnasõbraliku põllumajanduse konverentsil. Konkurssi on kavas Rootsi WWFi toel korraldada ka 2015. aastal.

Jätkusid laevadest õhku paisavatavate väevli ja lämmastiku oksiidide emissiooni piiramisele suunatud tegevused, eelkõige asjaomaste dokumentide läbitöötamine. Paraku on endiselt lahtine lämmastikuheitmete piiramise küsimus, mis on otsesemalt seotud eutrofeerumisega ja sedakaudu ka mereelupaikade seisundiga.

Aleksei Lotman osales veepoliitika raamdirektiivi ja nitraadidirektiivi täitmise jälgimisel, nendega seotud veemajandamiskavade koostamisel hoiab ELF silma peal ka 2015. aastal.

Projekt: Meatbal („Making Ecologically Approaches Transforms Baltic Area Livelihoods“)

Projekti eesmärk on põllumajandusliku reostuse vähendamine Läänemere ja elurikkuse säilitamisele kaasa aitamine. 2013. aastal edukalt lõpetatud projekti jätkamiseks sõlmiti Rootsi WWFiga lisategevuste toetamise leping aastateks 2014-2015. 2014. aastal vaadati koos RMK ja ekspertidega üle eelmisel aastal teostatud vanade kraavide laugemaks ja aeglasema veevooluga tegemise tööd Matsalu Rahvusparki piiranguvööndis Salmi rannaniidul ning korraldati alal lisatöid. Samuti anti välja käsiraamatu „Lihaveisekasvatuse parandkooslustel“ teine trükk ja osaleti parandkooslustel toodetud liha jätkusuutlikkuse alase uue rahvusvahelise projekti ettevalmistamises. Uue tegevusena alustati Lõuna-Eestis Nõlva peakraavile tehismärgala projekteerimist.

Projekt: „Põllumajandusliku hajukoormuse vähendamise meetmed“

Projekti eesmärk oli tutvustada ja modelleerida kaheksat põllumajandusliku hajukoormuse takistamise meetet Porijõe valgatal ja Võrtsjärve valgatal. 2014. aastal viidi läbi hulk veeanalüüse uuritaval alal ning modelleeriti põllumajanduslikku hajureostust ning võimalikke takistavaid meetmeid. Põllumajandustootjatele viidi läbi individuaalsed intervjuud veekaitse meetmete rakendamiseks valmisoleku teemal. Projekti raames valmisid modelleeritud alade kohta meetmeatlased, mille põhjal saab kaardilt vaadata, kus millistest eutrofeerumise vastastest meetmetest eelkõige abi oleks. Samuti valmisid praktilise infoga voldikud viie erineva meetme kirjeldamiseks ning need jagati põllumajandusliku nõuandeteenistuse kaudu konsulentidele ja tootjatele. Projekti rahastas KIK ja projekt kestis kuni oktoobrini 2014.

Eutrofeerumise alases tegevuses töötasid ELFi 2014. aastal eksperdid: Aleksei Lotman, Kristjan Piirimäe, Indrek Talpsep, Kuno Kasak, Kaia Lepik ja Lia Rosenberg.

Paldiski LNG terminal

27.09.2012 võttis Paldiski linnavalitsus vastu otsuse nr 51, millega kehtestati Paldiski LNG terminali teemaplaneering. Planeeringuga kavatakse rajada Pakri linnualale vedelgaasi terminal ja sellega seotud rajatisi. ELF koos Eesti Ornitoloogiaühinguga (EOÜ) on kaevanud otsuse kohtusse, kuna leiavad, et sellise suurobjekti rajamine toob kaasa pöördumatut kahju Pakri poolsaare ümbruse linnustikule ja arendust ümbritsevale Pakri maastikukaitsealale. 2013. aastal toimusid arendajaga kohtuvälise kokkuleppe kohtumised nii eraldi kui kohtu vahendusel, kuid kokkuleppele ei jõutud. Kohtuistung toimus 4.06.2013 ning Tallinna halduskohus otsustas 30.10.2013 ELFi ja EOÜ kaebust mitte rahuldada, siiski kohus tunnistas ELFi ja EOÜ kaebeõigust ning jättis kohtukulud kummagi poole enda kanda. Pärast kohtuotsusega tutvumist esitasid ELF ja EOÜ 29.11.2013 apellatsioonikaebuse Tallinna Ringkonnakohtule, mis jättis halduskohtu otsuse jõusse ning riigikogus jättis asja menetlusesse võtmata. Kuna Paldiski linnavalitsus kehtestas teemaplaneeringule tuginedes ka detailplaneeringu, mille osas ELFi ja EOÜ vastuargumente arvesse ei võetud, siis vaidlustati 2014. aastal detailplaneering. Kohtumenetlus jätkub 2015. aastal, ELFi ja EOÜd esindab menetluses keskkonnaõiguse keskuse jurist Siim Vahtrus.

Naftareostuse ennetamine ja tõrjevõimekus

2014. aastal saadi positiivne rahastusotsus KIKi poolt vabatahtlikele naftareostustõrje alaste koolituste läbiviimiseks ja vabatahtlike võrgustiku arendamiseks. Samuti pööruti korduvalt keskkonnaministeeriumi, siseministeeriumi ja riigikogu poole seoses aasta alguses toimunud reostusjuhtumitega ja nn õlifondi asutamise ettepanekuga. Eesti ei vasta endiselt HELCOMi seatud kriteeriumitele reostustõrje valmisoleku osas. ELF kogub jätkuvalt naftareostuse likvideerimisest vabatahtlikult huvitatud inimeste kontakte, et neid informeerida korraldatavatest koolitustest ja kohadest ja olukordadest, kus on abi vajalik.

Koolitusi naftareostustõrje vabatahtlikele koordineeris Maarja Mirjam Rajasaar ning reostustõrje eksperdina töötas Agni Kaldma.

ELFi metsaprogramm

Metsaprogrammi tegevused

2014. a suve hakul lõppes 1 aasta ja 2 kuud väldanud projekt, mille eesmärgiks oli ELFi ja teiste keskkonnaorganisatsioonide eestkostesuutlikkuse tõstmine metsanduspoliitika alal. Avatud Eesti Fondi vahendusel EMP Vabariigi Rahastatud Fondi rahastatud projekti raames anti välja metsaomanikele suunatud trükis „Metsasõbra meelespea“, mis on kättesaadav ELFi kodulehelt: <http://elfond.ee/et/teemad/mets/metsandus-eeskis/koostoeoe/eeskoste-suutlikuse-tostmine/meelespea>

Põhjamaade Ministrite Nõukogu poolt toetatud projekti „MTÜde kompetentsi suurendamine metsakaitsealases tegevuses lõunaboreaalsetes ja kesktaigavööndis“ raames osaleti rahvusvahelises koostöös ning KIK toetusel korraldati Eestis metsaelupaikade inventeerijatele täiendkoolitus ja rahvusvaheline ekspertide teadmiste ühtlustamine. Samuti koostati ülevaateartikkel Skandinaavia metsanduse mõjust elurikkusele ja analüüsiti nn Natura varialade kaardikihti potentsiaalselt kaitseväärtuslike metsade kaitse vajaduse välja selgitamiseks. Projektile saadi ka jätkumise toetus, mille raames on 2015. aastal kavas anda keskkonnaministeeriumile tagasisidet väärtuslike metsaalade kaitsest ning korraldada võimalusel koolitusi metsandustudengitele ja konsulentidele.

Keskkonnaministeerium ei kutsunud 2014. aastal kokku range kaitsega metsade tööühma, kuigi endiselt on vajalik sellealane koostöö saamaks teada, kui palju on Eestis ranget kaitset vajavaid metsi ning millise meetodi alusel metsapindala arvutatakse. Tänapäevaks on range kaitse all ca 10% metsamaast, mis tähendab, et numbriliselt on eelmise metsanduse arengukava eesmärgid saavutatud. Samas ei ole rangelt kaitstavad metsad tüpoloogiliselt esinduslikud ning vajakud on eelkõige viljakamates kasvukohatüüpides, mis on ühtlasi raiete eelistatud sihtkohaks. Seetõttu on kriitiline lähiajal otsustada, kuidas tüpoloogilised vajakud likvideerida.

Avaliku diskussiooni üleval hoidmiseks korraldas ELF 2014. aasta Paide arvamusfestivali ajal Rohelise Värava laval metsandusteemalise debati (vt <https://www.youtube.com/user/EestimaaLooduseFond/videos>). ELF peab oma kodulehel jätkuvalt metsablogi: <http://www.elfond.ee/metsablogi> ning soovib ka tulevikus välja anda metsade elurikkust avalikkusele tutvustavaid trükiseid.

2014. aastal asus ELFi metsaprogrammi juhtima Liis Kuresoo. Metsaprogrammi töös osalesid Indrek Sell, Kaarin Parts, Eerik Leibak ja Silvia Lotman. 2015. aasta eesmärgiks on jätkata nn järelevalve koera rolli riigi metsanduspoliitika jälgimisel, aga senisest rohkem teha metsasektori osapooltega koostööd elurikkust säilitava metsanduse toetuseks ning leida sellisele tegevusele rahastust.

ELFi märgalade programm

2014. aasta alguses korraldas ELF koostöös Eesti Märgalade Ühingu, Keskkonnaameti, Peipsi Koostöö Keskuse ja Tartu Loodusmajaga rahvusvahelise märgalade päeva puhul konverentsi „Eesti märgalad 2014“, mis pööras tähelepanu alateemale „Märgalad ja põllumajandus“, konverentsi ettekanded on saadaval: <http://www.ctc.ee/keskkonnateadlikkuse-tostmine/keskkonnapaevad/eesti-margalad-2014>. ELF esitles konverentsil värskest valminud temaatilist e-raamatut „Sitasitikas Sass: miks meie veekogud on nii reostunud“: <http://sass.mineavasta.ee/sass2/>.

Ropka-Ihaste looduskaitseala moodustamine

Alates 1990. aastate algupoolest on ELF ühes teiste keskkonnaorganisatsioonidega tegutsenud, et Tartu linna külje all võetaks kaitse alla oluline loodusväärtustega Ropka-Ihaste kaitseala. 2014.a. kinnitati lõpuks kaitse-eeskiri Vabariigi Valitsuse poolt. Eesti Keskkonnaühenduste Koda nimetas seda koos Nabala kaitseala loomisega 2014. aasta keskkonnateo vääriliseks sammuks.

Sookoosluste taastamine

Viimastel aastatel on Lääne-Euroopa eeskujul Eestiski rohkem tähelepanu pööratud kaitsealuste sookoosluste taastamisele (peamiselt maaparanduskahjustuste elimineerimisele). Esimeseks pääsukeks oli ELFi initsiatiivil 2007.a. valminud Kuresoo kaguosa (Soomaa RP) taastamiskava. Järgnesid 2012. aastal Coca-Cola toetusega ette valmistatud esildised ja põhjendused veel kümne soo-osa taastamiseks teistel Ramsari aladel (<http://elfond.ee/et/teemad/raba/soode-taastamine/soode-taastamise-kavandamine/soode-taastamise-projekti-tulemused>). Mitmete neist on juba valminud tööprojektid ning tegevustega alustatud keskkonnaministeeriumi, keskkonnaameti või RMK eestvedamisel.

2014. aastal ELFi poolt sookoosluste taastamise töid ei teostatud, kuid osaleti riigi poolt kavandatavatesse töödessa sisendi andmisel ning valmistati ette LIFE rahastustaotlus kuue soo taastamiseks. Keskkonnaministeerium algatas kaevandamiseks sobivate soode nimekirja koostamise, samuti on keskkonnaministeeriumis käimas kaitstavate soode tegevuskava koostamine, nendes protsessides osalevad ELFi märgalaprogrammi töötajad suures osas vabatahtlikkuse alusel.

Märgalaprogrammi tegevustes osalesid Jüri-Ott Salm, Marko Kohv ja Eerik Leibak.

Soode inventuur

1997.a. toimunud, Maailmapanga poolt rahastatud soode inventuuri lõpuks olid olemas andmed Eesti suuremate, väljaspool tollaseid kaitsealasid paiknevate soode kohta. Koos järgneval kümnel aastal tehtud välitöödega oli 2008. aasta lõpuks piisavalt andmeid arvult ca 12% ja pindalalt ca 40% Eesti lage- ja puissoo kohta (ligi 93 000 hektaril). 2009-10.a. õnnestus EEA – Norra finantsmehhanismi, Keskkonnaameti, Ahti Heinla ja KIKi toetusel inventeerida lisaks 13 901 võimalikku sookooslust, millest soodeks osutus 8676 ala umbes 147 000 hektaril.

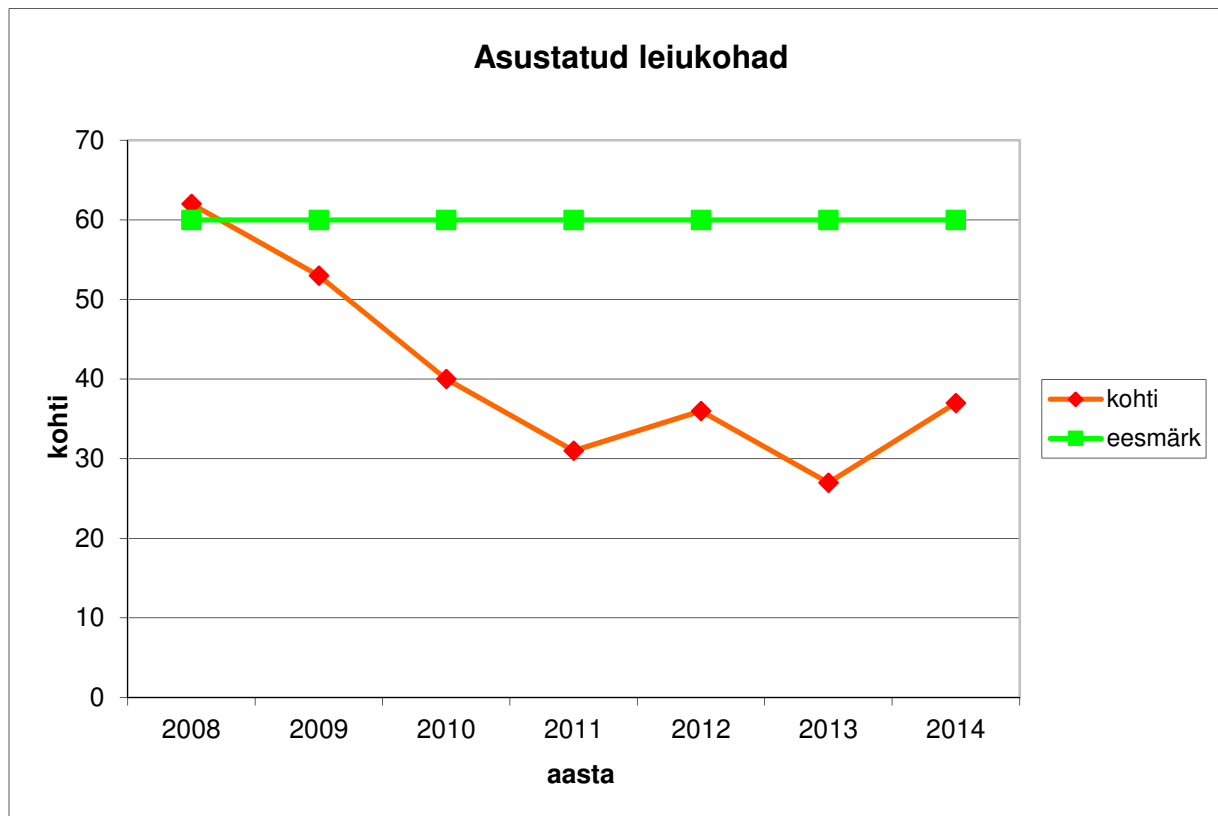
Niisiis oli 2009.-10.a. projekti lõpuks olemas kohane andmestik 96,9% eeldatavate lage- ja puissoode kohta (pindalaliselt 96,2% kohta); inventeerimata või puudulikult inventeeritud oli 786 ala. Seetõttu algatati 2011.-12.a. täiendav projekt "Soode looduskaitse inventeerimise lõpetamine", mida rahastas KIK. 2011.a. välitöödel inventeeriti 178 ala, ülejäänud 632 ala kohta laekus 2012.a. aga andmeid 759 kirjena, mille tulemusel on tänaseks 100% Eestis teadaolevatest lage- ja puissooaladest ühtse meetodika alusel inventeeritud. Selliste soode kogupindala võime hinnata umbes 240 000 hektarile, mis moodustab ca 5,3% Eesti maismaast. Alates 1950. aastatest on soode pindala kahanenud 2,7-2,8 korda. Praegu on suurem osa väärtuslikest sookooslustest kaitse alla võetud, suuremad vajakud puudutavad allikasoid ja liigirikkaid madalsoid. 2013.a. esitasime keskkonnaministeeriumile esialgsed põhjendused 10 kõige olulisema soo kohta, mis tuleks kaitsealade võrgustikuga liita. Edasise analüüsi käigus tuleb need (ja võibolla veel mõned) ettepanekud seadusnõuetele vastavalt ka ametlikult vormistada.

2014. aastal olulisi tegevusi seoses soode inventeerimisega ELFis ei olnud.

Ohustatud liikide ja nende elupaikade kaitse

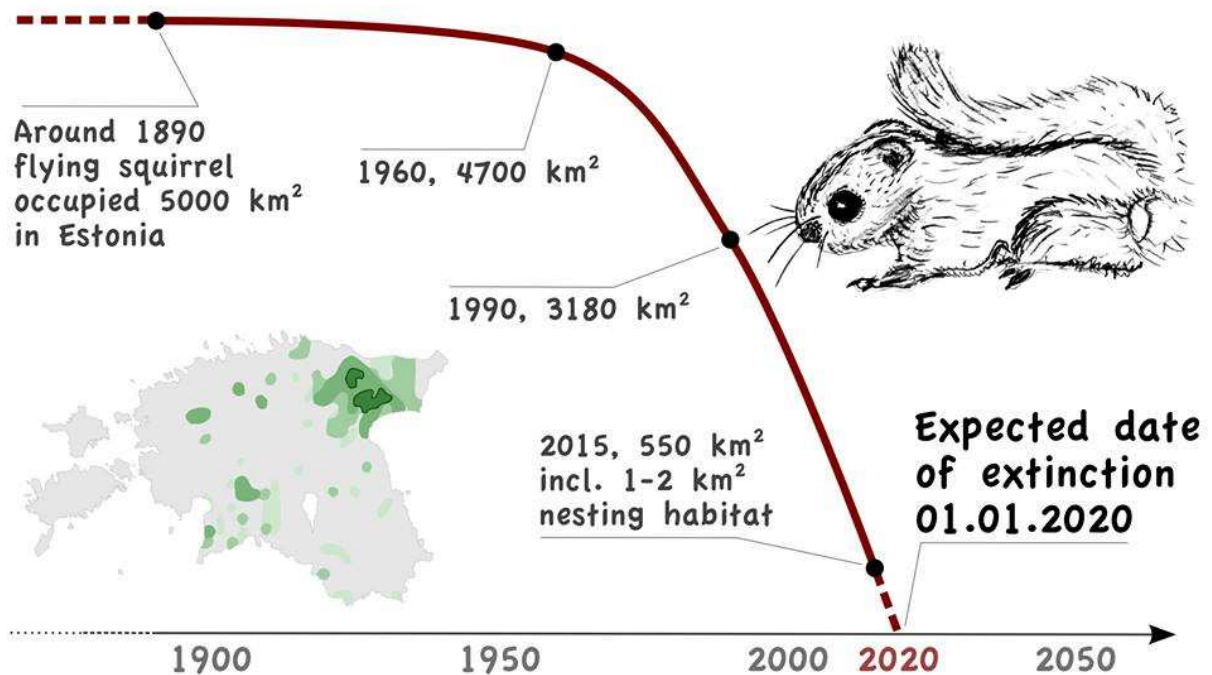
Lendorav

Lendorava kaitse tegevuse põhieesmärgiks on seni olnud info kogumine lendorava esinemispaikade kohta ning selle liigi hea käekäigu eest seismine. Viimastel aastatel on lendoravate arvukus oluliselt langenud alla jätkusuutlikkuse piiri.

Joonis 1. Asustatud lendorava elupaikade arv ja keskkonnastrateegiline eesmärk

Deadline 2020

J. Remm 20.02.2015. Based on Estonian wildlife monitoring, Timm & Kiristaja 2002, Acta Zool. Lit., and unpublished data of J. Remm and M. Absalon.

Joonis 2. Lendoravate poolt kasutatavate elupaikade killustumise intensiivistumine ning liigi väljasuremise prognoos.

Et vältida lendoravate elupaikade edasist killustumist on kavandatud lendorava leiukohti ühendavat võrgustikku, kuid uute püsielupaikade moodustamine pole käinud piisavalt kiires tempos ning loomale olulistesse metsadesse kavandatakse endiselt raieid. 2013. aasta valminud lendorava kaitse tegevuskava ei ole senini riiklikult kinnitatud.

Seetõttu valmistas ELF ette ja esitas Euroopa Komisjonile rahastamiseks LIFE programmi projekti, mille eesmärgiks on lendorava elupaikades raiete ruumilise planeerimise läbiviimine ning lendorava populatsiooni turgutamine tehistingimustes paljundatavate isendite abil. Projekti käivitamine on kavandatud 2015. aastasse.

Nahkhiired

Nahkhiirtega on ELFis tegeldud 1991. aastast. 2014. a. jätkus nahkhiirte kaitse korraldamiseks vajaliku teabe kogumine, nahkhiirte kaitse küsimustes nõustamine ja vajadusel vaiete esitamine. Nõustati keskkonnaametit, keskkonnainspeksiooni, Narva Linnavalitsust ja hulgaliselt eraisikuid. Jätkus infovahetus ELF-i poolt hallatavas nahkhiirte huviliste postiloendis. ELF hoiab silma peal käsitiivaliste rahvusvahelise kaitse konventsiooni EUROBATSi nõuannetel.

2014. aastal tuvastati Narva Bastioni kasemattide rekonstrueerimistöõde käigus nahkhiirte häiringud ja hukkumine, juhtumist teavitati keskkonnainspeksiooni ning algatatud on rikkumismenetlus. Kuigi rekonstrueerimine oli ettenähtud teostatama ekspertide juhtnõõride abil, ei tellinud ei

keskkonnaamet, linnavalitsus ega töid teostav ehitaja vastavat ekspertiisi. Nahkhiire asurkonna seisundi fikseerimisega seotud kulud jäid ELFi kanda.

Nahkhiirte kaitse alane tegevus on endiselt ELFis alarahastatud, kuid 2014. aasta saadi KIKi positiivne otsus projekti rahastamiseks nahkhiirte kolooniatega hoonete haldajate nõustamiseks. Projekti jooksul on tehtud eraisikute päringute peale vaatlusi ning antud soovitusi, samuti dokumenteeritud Eesti suurim tiigilendlase koloonia Saaremaal. 2015. aastal on kavas jätkata nõustamistööga ja korraldada nahkhiirte alase teabe avalikkusele esitamist (nahkhiireõhtute korraldamine), samuti lisavahendite hankimine käsitiivaliste seisundi parandamiseks vajalikele tegevustele.

2014. aastal juhtis nahkhiirtega seotud tegevusi ELFis Lauri Lutsar.

Hülged

ELFi töö hüljestega on suunatud hüljeste seisundi ja elukäigu selgitamisele. Jälgitakse ka, et rakendatavad looduskaitse ja -kasutuse meetmed täidaksid püstitatud eesmärgi - kindlustada Läänemere hüljestele tulevik tänasest tervislikumas elukeskkonnas. Läänemeres elavad viiger-, hall- ja randalhüljes. Kuna hülged asuvad ökoloogilise tasandi järgi kiskjate hulgas toitumishelana tipus, siis akumulatsioonid neis kõikvõimalikud ohtlikud ja toksilised ained. Eriti PCB ja toksiinid. Hülged hukuvad ka võrkudesse kinnijäämise tagajärjel. ELFi hülgetöid on kavandanud ja ellu viinud kogenud hülgeuurijad Mart ja Ivar Jüssi. Neile on olnud abiks üliõpilased ja vabatahtlikena mitmed merel ja rannikul oma igapäevast tööd tegevad inimesed. Hülgeprojekt on Eestimaa Looduse Fondi vastutusel olnud fondi asutamisest alates ja ka täna tagab ELFi-poolne tugi senitehtu järjepidevuse ning uute ettevõtmiste õnnestumise.

2014. aasta loomaks valiti looduskaitse ühenduste poolt viigerhüljes ning liigi tutvustamiseks viidi läbi hulk avalikustamise üritusi: esinemised loodusõhtutel ja konverentsidel, looduskalendris avalikustatud regulaarsed hülgeudised ja hülgekaameras toimuva kommentaarid, ajakirjas „Looduse Sõber“ ja „Eesti Loodus“ avaldatud temaatilised artiklid. Aasta lõpus korraldas ELF Tallink laeval seminari „Kuidas kirjeldada nähtamatut: vaateid mereelanike argipäeva“ viigerhülje ning teiste mereloomade seisundist ja uurimisest. Aasta jooksul koguti ka olulisi loodusteaduslikke andmeid viigrite seisundi ja käitumise kohta: Euroopa Komisjoni ja KIKi rahastatud ja HELCOMi poolt koordineeritud projekti BALMON raames koguti telemeetriiliste saatjate abil andmeid viigrite liikumise kohta Läänemeres.

2014. aastal otsustas keskkonnaminister lubada hallhülgele jahtimist, selline väikesemahuline jaht hülge populatsiooni küll ei ohusta, kuid jahi lubamise regulatsioon ja eesmärgid jäävad ELFi arusaamatuks.

Hunt

2014. aastal oli ELFi plaanis läbi viia suurkiskjate teemaline arvamusküsitlus avalikkuses ja hundiga seotud konfliktide ennetamiseks viia läbi sihtrühmade esindajatega fookusgrupi intervjuud. Paraku planeeritud projekt KIKi poolt rahastust ei leidnud. Küll aga viis Tartu Ülikooli kommunikatsiooni eriala magistrant Jürgen Klemm ELFis praktikal viibides läbi esimese temaatilise fookusgrupi intervjuu jahimeeste esindajatega. ELF soovib ka edaspidi panustada suurkiskjatega seotud konfliktide ennetamisse ühiskonnas.

Ilves

Poola WWF-i poolt läbi viidava projekti “*Active protection of the lowland lynx population in Poland*” üheks eesmärgiks on ilvesepopulatsiooni taastamine Kirde-Poolas Massuurias. Üheks tegevuseks vastavas projektis on Eestis loodusest püütud ilveste ümberasustamine Piska ja Napiwodzko-Ramuckie metsa Massuurias. Vastavalt Poola WWF-i ja ELFi vahel sõlmitud lepingutele on viidud Eestist Poola kokku 5 täiskasvanud ilvest. Ilvesed püüti Imavere ja Päinurme jahipiirkondadest Järvamaal. 2014. a. püüti ja saadeti Poola üks isane ilves.

2015. aasta osas ei ole veel selge, kas Eesti ilveste populatsiooni hetkeolukord võimaldab veel ühe ilvese püüdmist ja ümber asustamist. Ilveste ümberasustamise projekti eksperdid olid 2014. aastal Raido Kont ja Marko Kübarsepp ning ilvese tervise eest vastutas veterinaar Madis Leivits.

Konnad teel(t)

Kahepaiksete hukkumine järjest kasvava liikluskoormusega teedel ohustab tõsiselt konnapopulatsioonide tulevikku. Paljud kevadel kudema ja sügisel talvituma rändavad konnaliigid läbivad aastast aastasse samu rändeteid. Nii võib konnade rändeteedega ristuvatel maanteedel hukkuda vaid mõne tunni jooksul tuhandeid loomi. Sellistesse kohtadesse oleks tarvis rajada tunnelid konnade turvaliseks liikumiseks. Seni, kuni tunnelid pole rajatud, on meil siiski võimalik konni hukkumisest päästa. Selleks on ELF korraldanud KIKi toel ja koostöös Maanteeameti, Keskkonnaameti ning MTÜga Põhjakonn alates 2012. aastast kevadeti vabatahtlike abiga konnatalgud. Välja on töötatud suhteliselt efektiivne meetod, kuidas konnade üle tee aitamist talgute korras läbi viia.

Konnade talgukorraldus viidi 2014. aastal esmakordselt läbi nii, et inimesi kutsuti üles ise talgud korraldama: ELFi rolliks oli rohkem koolitamine, toetamine ja varustuse osas abistamine. Siiski viidi ka kahes olulisemas rändekohas läbi ELFi koordineeritud talgud. Konnarände algust ja kestvust on raske hinnata, kuna sõltub väga palju ilmast ning on seetõttu raskesti ennustatav, seetõttu on operatiivse tegutsemise jaoks hea omada kohalikke aktiviste, kes saavad igapäevaselt toimuval silma peal hoida.

2014. aastal viidi lisaks läbi 20 infotundi üldhariduskoolides, infoüritus Solarise kaubanduskeskuses ning rahvaüritus Tallinna loomaaias tähistamiseks rahvusvahelist konnakaitse päeva. Konnatalgutel osalejatele korraldati lisaks Manilaiul kõre elupaiga taastamise talgud.

Tegevused on kaasa toonud inimeste teadlikkuse tõusu ning sadade kahepaikse elu päästmise. Täpsed andmed läbi aastate toimunud tegevustest annab ülevaate ettekanne: <https://prezi.com/7qcud7kgpcwv/konnad-teelt-talgud/> Projekti tulemusel on Maanteeamet hakanud suuremat tähelepanu pöörama konnatunnelite vajadusele ning lähiaastateks on planeeritud mitme uue tunneli rajamine.

Projektijuht 2014. aastal oli Kristiina Kübarsepp, vabatahtlike koordinaator Mari Kartau, projekti teavitustööd viisid läbi Elin Soomets, Teele Jairus ja Henri Timusk.

Metsloomade taastuskeskus

2014. aastal viidi läbi metsloomade taastuskeskuse ettevalmistamise II etapp. Tulevasele taastuskeskusele sobivaks asukohaks on valitud Aruküla ning sõlmitud AS Eleringiga krundi kasutamiseks koostööleping. Samuti kehtib koostöölepe Maaülikooliga metsloomade meditsiini arendamiseks ning kolmepoolne koostöölepe Maaülikooli ja Keskkonnaametiga. Keskkonnaamet katab I ja II kategooria kaitsealuste liikide ravikulud.

Maaülikoolis toimus 2014. aastal veterinaaria tudengitele metsloomade rehabilitatsiooni kursus ning soetati sisustus metsloomade ravimise ruumidesse koos vajalike masinatega. Arukülla rajatava haigla ehitamiseks valmis ehitusprojekt ning asuti ettevalmistama ehituse rahastustootlust. Avalikkuse teavitamiseks töötab veebileht www.metsloom.ee, samuti Facebooki leht. ELF kogub jooksvalt annetusi metsloomahaigla rajamiseks.

Projektijuhina töötas Agni Kaldma ning veterinaarina Madis Leivits.

Võõrliigid

Inimtegevusega loodusesse sattuvad võõrliigid on looduslikele liikidele oluliseks ohuallikaks. Eestis on üheks olulise mõjuga võõrliigiks ameerika naarits ehk mink, kelle loodusesse sattumise põhiliseks allikaks on mingifarmid.

03.09.2013 esitasid ELF, EOÜ, Eesti Roheline Liikumine, Pärandkoosluste Kaitse Ühing ja Tartu Üliõpilaste Looduskaitsering ühise kaebuse Keskkonnaameti 02.08.2012 otsuse, millega anti Nuckö Farm OÜle luba mingi tehistingimustes pidamiseks Suurekivi kinnistul Noarootsi vallas, tühistamiseks. Kaebajad leidsid ühiselt, et sellises kohas mingifarmi avamine omab olulist keskkonnamõju eelkõige naabruses asetsevate looduskaitsealade elustikule. 2014. aastal toimus asjas kohtuistung, kuid kohus ei rahuldanud kaebajate taotlust minkide pidamise luba tühistada ning kohtukulud jäid kaebajate kanda. Kuna kohtukulud olid keskkonnaorganisatsioonide jaoks oluliselt takistavaks teguriks, ei olnud võimalik otsust edasi kaevata, küll aga vaidlustati niivõrd suure kohtukulude määramise otsus. 2014. aasta lõpuks tuvastas kohus aga, et minkide pidamise luba on aegunud ja arendaja ei ole asunud mingifarmi rajama. Kaebajaid esindab kohtus Keskkonnaõiguse Keskuse jurist Kärt Vaarmari.

Loodusvarade jätkusuutliku kasutuse edendamine

Kasvuhoonegaasid

2013. aastal valmis ELFi koostöös Tartu Ülikooli ja Säästva Eesti Instituudiga Keskkonnaministeeriumi tellitud uuring madala süsinikumajanduse teemal Eestis. Uuringu peamiseks tulemuseks oli, et süsinikumajanduse mõttes jätkusuutliku metsamajanduse raames oleks Eestis võimalik maksimaalne raiemaht 8,5 miljonit tihumeetrit aastas. Töö tulemuste tutvustamisega ja nende arvestamisega riikliku energiamajanduse arengukava koostamisel ja metsapoliitika kujundamisel tegeleti ka 2014. aastal. Koostöös Eesti Maaülikooliga koostati projektitaotlus „Kliimamuutuste mõjuanalüüs, kohanemisstrateegia ja -rakenduskava looduskeskkonna ja biomajanduse teemavaldkondades (BIOCLIM)“, mille raames on 2015. aastal ELFi rolliks turbaalade valdkonna käsitlemine.

Kasvuhoonegaaside juhtivekspert on Jüri-Ott Salm

Geneetiliselt muundatud organismid (GMO)

Aktiivset geneetiliselt muundatud organismidega seotud tegevust 2014. aastal ELFi ei toimunud, kuna kogu tegevus oli vabatahtlikel alustel ning ajalist ressursi oli selleks vähe. ELFi nõukogu liige Henri Laupmaa jätkas osalemist Keskkonnaministeeriumi juurde loodud Geenitehnoloogia Komisjoni töös, kus arutatakse uute GMO taotluste lubamist Euroopa Liitu (sh Eestisse). Geenitehnoloogia Komisjonis jätkab EKO esindajana tööd ka Peeter Laas.

Energeetika ja maavarad

Maavarade jätkusuutlik kasutamine ja ühiskonna kaasatus sellistesse otsustesse

2014. aastal algas ELFi Avatud Eesti Fondi vahendatud EMP Vabaühenduste Fondi rahastusel projekt „Ühiskonna kaasatus maavarade alastes otsustesse“, projekti partneriteks on SA Keskkonnaõiguse Keskus ja MTÜ Eesti Maavarade Ühing. Projekti raames osaleti uue maapõue seaduse koostamise protsessis, samuti põlevkivi arengukava ja energiamajanduse arengukava protsessides, kirjutati artikleid, esineti meedias (sh ETV „Vabariigi kodanikud“ debatis) ning avalikel üritustel (sh Paide arvamusfestivali pealaval). Keskkonnaõiguse keskusel valmis aasta lõpuks kaks juriidilist analüüsi kaevanduste planeerimise ja kaevanduslubade teemal ning nõustati mitmeid kohalikke kogukondi, kes seotud kaevanduste algatamise protsessiga. 2015. aastal on kavas edasine teavitustöö ja kohalike kogukondadega suhtlemine, samuti „Fosiilivabaks 2050“ kampaania algatamine.

EKOenergia

Jätkusuutliku taastuvenergia arengu toetamiseks viidi koostöös Läti Looduse Fondi ja Soome Looduskaitseliiduga lõpuni Põhjamaade Ministrite Nõukogu rahastatud projekt „EKOenergia märgise rakendamine Eestis ja Lätis“. EKOenergia märgis on taastuvelektri märgis, mis tagab taastuvelektri vastamise jätkusuutlikkuse kriteeriumitele ning toetab nii keskkonnakaitset kui taastuvenergia arengut. Projekti tulemusel hakkasid kaks elektrimüüjat Läti turul EKOenergia märgisega energiapaketti pakkuma, Eestis leiti küll huvilisi ettevõtteid, kuid nii konkreetsete tulemusteni ei jõutud. Projekti koordineeris Piret Väinsalu.

Globaalsed keskkonnaprobleemid

ELFi kodulehel on endiselt www.elfond.ee/meieplaneet alalehel võimalik tutvuda globaalsete keskkonnaprobleemide teemadega. 2014. aasta globaalsete keskkonnaprobleemide teemaline tegevus piirdus avalikes kanalites arvamuse avaldamisega (sh TÜ riigiteaduse tudengitele ettekande pidamine) ja Arengukoostöö Ümarlaua liikmena tegutsedes.

Loodust hoidva mõtlemise ja käitumise levitamine ühiskonnas

ELFi talgute 2014. aasta

2014. aastal täitus ELFi talgute korraldamises 15. tegevusaasta, mille tähistamiseks korraldati keset suve Nedrema puisniidul pidulikumat laadi puisniidu suvekool. 2014. talguaasta teemaks olid liblikad, mistõttu tehti tihedat koostööd Eesti Lepidopteroloogide Seltsiga. Aasta raames toimus 6 talgut

liblikate jaoks olulistel aladel 5 paigas üle Eesti. Suve jooksul viidi läbi liblikate tundmaõppimiseks päevaseid ja öiseid vaatlusi, millel osales 65 inimest. Valmis liblikate teemaline alaleht talgud.ee lehele ning viidi läbi logokonkurss, mille võitis Anneli Meri.

Esmakordselt viidi aasta jooksul läbi ka käsitsi niitmise treeninguid ja õpetusi: Tallinnas ja Tartus toimus ühtekokku kuus käsitsi niitmise õpituba, mille käigus õpiti vikatiga niitmist ning vikati hooldust. Samuti toimusid esimest korda koostöös Pasaules Dabas Fonds'ga ELFi talgud Lätis Pape rahvuspargis, kus osales 9 talgulist.

Kokku toimusid 2014. aastal 54 talgud 36-s erinevas paigas: Nedremal (3), Palupõhjas (5), Vatlas (2), Ruhnus (2), Harilaidul (2), Mustojal, Nigulas, Haanjas, Kesselaiul, Manilaiul (2), Koiva-Mustjõel, Saarnakil, Laelatus, Kõinastu leel, Kumaril, Rammul (2), Abruksal, Osmussaarel (3), Ullutal, Karulas, Vilsandil, Hobulaiul, Papes (Lätis), Laidevahes, Pivarootsis, Aegnal, Vormsil (3), Paganamaal, Viidumäel, Kirnas (3), Haeskas, Kablis, Loodil, Mustallikal, Pärlijõel (2) ja Põgari-Sassis.

Senisest enam pöörati tähelepanu noorte kaasamisele. Alla 26-aastased noored said valitud talgutel osaleda ühe euro eest. Kokku käis aasta jooksul talgutel 133 noort vanuses 5 – 26 eluaastat.

Kokku osales talgutel 832 vabatahtlikku, kes panustasid looduse heaks 7469 tundi tööd. Talgutööd olid suunatud põhiliselt pärandkoosluste hooldamisele ja taastamisele, märgala taastamisele ning spetsiifiliste liigikaitseliste tööde tegemisele: niitmine, võsavõtmine, kuivenduskraavide tammitamine. Hooldati ka kõre ja harivesilike sigitiike ning niidurüdi võtmeelupaiku ja neljadel talgutel tehti mitmeid erinevaid töid Palupõhja looduskooli heaks.

Talgute läbiviimisel ja kohapealsel korraldamisel löid kaasa 50 talgujuhti ja saeabilist. Hooaja eel toimusid talgujuhtidele koolitused esmaabist, saagide ja võsalõikajate ohutust käsitlemisest ning loodustalgute juhtimisest.

Avalikkusele olid osalemiseks avatud 39 talgud, neist kahest teavitati üksnes vene keeles. Ülejäänud üritustel osalesid sõpruskonnad, ettevõtete kollektiivid ja vabaühendused.

Talgute korraldamist rahastasid KIK, RMK, EL elukestva õppe programm, The Body Shop Foundation, eraannetajad ning talgutel osalejad. Vabatahtlikku tegevuse arengut toetas ka Kodanikuühiskonna sihtkapital. Projekti „Looduskaitse vabatahtlikkuse võimaluste parendamine“ tulemusel on tõstetud ELFi püsivabatahtlike pädevust ja motivatsiooni, paranenud koostöö Eesti, Läti ja Soome looduskaitseorganisatsioonide vahel ning ELFi talgute kuvandit muudetud nii, et senisest enam pannakse rõhku talgute ühiskondlikule ja keskkonnamõjule.

2014. aastal võõrustas ELF neljaks kuuks kolme noort vabatahtlikku Saksamaalt, Hispaaniast ja Prantsusmaalt ja saatis ise neli vabatahtlikku Prantsusmaale Bretangi. Üle 50 aastaste vabatahtlike vahetuse projekt koostöös Suurbritannia organisatsiooniga TCV raames võõrustas ELF ühte vabatahtlikku.

2008. aastal käivitatud talguhuvilisi koondava infolisti Talguteatajaga oli 2014. a lõpuks liitunud 2428 inimest. Vene keelses talgute listis oli lisaks veel 358 liiget. Aastatel 2001-2014 on ELFi korraldusel toimunud 436 talguüritust, millel on 7419 osalise ühisel jõul tehtud 68169 tundi vabatahtlikku tööd.

Talguprojekti töötajad 2014. aastal olid: Rait Parts, Jaanus Libek, Siim Kuresoo, Tarmo Tüür ja Piret Väinsalu. EVS programmi tegevusi vedas Triin Nõu. Talgujuhte aitas vabatahtlikuna koolitada Epp Adler.

2015. aastal jätkuvad talgud sarnaselt eelmistele aastatele. Aasta teema on vooluveekogud ning kavatsetakse taas korraldada puisniitude suvekool.

Teeme Ära talgupäev 2014

2014. aastal oli ELF üle-eestilise Teeme Ära ettevõtmise – talgupäeva – peakorraldaja. Talgupäeva eesmärk oli panustada Eesti kodanikuühiskonna arengusse, edendades kodanikes aktiivset hoiakut, tugevdades kohalikke kogukondi ja toetades nende liidrite kujunemist. Talgupäeva peamiseks tunnuseks ongi see, et iga kogukond, ühendus või aktiivne kodanik saab ise otsustada, mis vajab ärategemist ning milleks teisi inimesi kaasa kutsuda.

Talgutel osales 1754 talgul kokku 45 024 inimest (3,5% elanikkonnast). Enim talguid korraldati Harjumaal ja Tallinnas, kus lõi kaasa 416 talgul kokku 12 512 inimest. Oma mulluse rekordi ületas taas Saaremaa, kus 163 talgul osales 13,7% maakonna elanikest.

Aasta-aastalt jõudu koguv talgupäev näitab kogukondade ja kodanikuühiskonna arengut. Ühine talgupäev kannab väga olulisi väärtusi ning kaasab üha enam eestimaalasi. Tuhanded talgujuhid ja kümned tuhanded talgulised üle Eesti aitavad oma hooliva suhtumise ning kaasalöömisega tervendada kogu ühiskonda.

Talgupäeva raames osales Saaremaal 13,7% elanikkonnast, Läänemaal 8,5%, Järvemaal 7,1%, Võrumaal 6,5%, Raplamaal 6,2%, Jõgevamaal 5,7%, Valgamaal 5,4%, Hiiumaal 4,9%, Lääne-Virumaal 4,8%, Viljandimaal 4,5%, Pärnumaal 4,1% ja Põlvamaal 4,0%. Väiksemad osalusprotsendid olid suuremate linnadega maakondades: Harjumaal 2,3% ning Ida-Virumaal ja Tartumaal 2,1%. Talgustatistika leiab tabelina aadressilt www.teemeara.ee/files/Talgupaev_arvudes_l6plik.xlsx ja talgukaardina [www.teemeara.ee/photos/Teeme Ara talgukaart 2014.jpg](http://www.teemeara.ee/photos/Teeme_Ara_talgukaart_2014.jpg).

Teeme Ära eestvedajad ELFis olid Tarmo Tüür, Rait Parts, Mariliis Tago ja Kadi Rutens.

Palupõhja looduskool

Palupõhja looduskooli loodushariduslikud tegevused käivitusid septembris 2004, mil LKÜ Kotkas, ELF ja Tartu Keskkonnahariduse Keskus sõlmisid koostöölepingu programmilise loodusharidusliku tegevuse arendamiseks Palupõhja looduskoolis. 2014. aastal Palupõhja looduskool töötas ja arenes, toimus palju erinevaid loodushariduslikke üritusi erinevatele sihtgruppidele ning paranesid tingimused ürituste korraldamiseks, tegutses Palupõhjade sõprade klubi. Looduskooli igapäevane tegevus on juhitud LKÜ Kotkas poolt, kooli juhataja on Robert Oetjen.

Muraste looduskool

Muraste looduskool on asutatud 2006. aastal MTÜ Studio Viridis Loodushariduse ja ELFi poolt. Koostöös Palupõhja looduskooli ja Tartu Keskkonnahariduskeskusega on kooli tegevuseks taotletud rahastust nii programmide läbiviimiseks kui ka juhendajate koolitamiseks. Tegevusi viib Murastes ellu MTÜ Studio Viridis Val Rajasaare eestvedamisel.

Looduskaitse uudiste veebiportaal Roheline Värav

2012. aasta novembris käivitas ELF taas Rohelise Värava portaali (www.rohelinevarav.ee), mille eesmärk on koondada eri allikatest loodus- ja keskkonnauudiseid, et anda huvilistele valdkonnapõhine ülevaade päevakajalistest uudistest ja artiklitest ning seeläbi suurendada keskkonnavalase teabe kättesaadavust.

Rohelise Värava portaal koondab igapäevaselt uudiseid ligi 40 eri allikast (nii meediakanalitest kui ka organisatsioonide kodulehtedelt) ning iga kuu lõikes koguneb lehele ca 200 erineva sisuga uudist. Lisaväärtusena on lehel ka pidevalt uuenev valdkonnapõhine sündmuste kalender, avatud arvamuste ja mõtete rubriik Roheline Sahtel ja fotorubriik. Lehte külastatavus kuus on keskmiselt 2400.

2014. aastal korraldas ELF Paide arvamusefestivali raames neli keskkonnateemalist debatti Rohelise Värava laval, debattide videoülesvõtted on saadaval Rohelise Värava veebiväljaandes.

Roheline Värav on tegutsenud erinevates vormides (nii internetiportaali kui ka ajalehena) aastast 1999 ning seda nii ELFi kui ka Säästva Arengu Planeerimise ja Tehnoloogiate SA eestvedamisel. 2014. aastal koordineeris Rohelise Värava tegevust Mariliis Tago, uudiste toimetajate ja artiklite kirjutajana löid kaasa Ivar Tamm ja Kertu Hool, tegevust rahastas KIK.

Loodushelid

Projekti "Kõrv loodusesse" juht Veljo Runnel tegeleb jätkuvalt loodushelide salvestamisega, 2012. aastal uuendati kodulehekülge www.loodusheli.ee koostöös Tartu Ülikooli Loodusmuuseumiga ja tutvustatud uuendatud lehte avalikkusele. Tegevused said toetust KIKist ja loodushelid olid kõigile kasutamiseks üleval ka 2014. aastal.

Keskkonnahariduse areng

ELF on Tartu Keskkonnahariduskeskuse ja SA Pokumaa asutaja, mõlema asutusega jätkus tihe suhtlus ning suvel osalesid ELFi töötajad Pokumaa korrastamise talgutel.

ELF on endiselt mures riikliku keskkonnahariduse arengukava puudumise pärast, kuid 2014. aastal selles vallas muutusi ei olnud.

Välja antud stipendiumid ja toetused

ELF annab iga-aastaselt välja Noore Looduskaitse Auhinda. Noore Looduskaitse Auhind on loodud Kaja ja Aleksei Lotmani sihtrahastuse baasil ELFis. Noore Looduskaitse Auhinna žürii otsustas 2014. aasta auhinna anda ornitoloogile ja keskkonnahariduse edendajale Riho Kinksile, kuid auhinna pidulik väljaandmine jäi 2015. aasta algusesse.

ELFi koostööpartnerid

Jätkunud on Eesti keskkonnaorganisatsioonide koostöö Eesti Keskkonnaühenduste Koja (EKO) raames. EKO eesmärk on koondada jõudusid keskkonnakaitse huvide selgemaks esindamiseks avalikkuse ees ja riiklikul tasandil. ELF kureerib mitut valdkonda (metsandus, Natura 2000, soode kaitse ja kasutus) ja osaleb mitmetes spetsiifilisemates tegevustes, oluline on siinjuures ressursside olemasolu.

ELFi eksperdid osalesid 2014. aastal järgmistes riiklikes ja rahvusvahelistes töörühmades ja komisjonides:

Põllumajandusministrit nõustav Maaelu Arengukava 2007-2013 (MAK) seirekomisjon - asendusliige
Silvia Lotman

Keskkonnaministrit nõustav metsandusnõukogu - Indrek Sell

MTÜ Hea Metsanduse Koda juhatuse liige – Silvia Lotman

Põllumajandusministrit nõustav põllumajanduse ja maaelu arengu nõukoda - Kristjan Piirimäe

Geenitehnoloogia komisjon - Henri Laupmaa

SA Keskkonnaõiguse Keskuse nõukogu - Silvia Lotman

Eesti Kodanikuühiskonna Arengukontseptsiooni ühiskomisjon – Tarmo Tüür

Kodanikuühiskonna Sihtkapitali nõukogu – Toomas Trapido

Teaduse populariseerimise auhinna žürii - Silvia Lotman

Kesk- ja Ida-Euroopa looduskaitseorganisatsioonide võrgustiku *CEEweb for Biodiversity* nõukogu -
Silvia Lotman

Keskkonnainspektsiooni looduskaitse nõukoda - Silvia Lotman

Põllumajandusministrit nõustav kalandusnõukogu - Aleksei Lotman

Hiiu mereala ruumilise planeeringu juhtrühm - Aleksei Lotman

Pärnumaa mereala ruumilise planeeringu juhtrühm - Aleksei Lotman

WWFi Läänemere programmi nõukogu - Silvia Lotman

KIK mereprogrammi ekspertkomisjon - liige Mart Jüssi

KIK veeprogrammi ekspertkomisjon - liige Indrek Talpsep

EUROBATS'i nõuandekogu tuuleturbiinide mõju hindamiseks nahkhiirtele - Lauri Lutsar

Dragon-LIFE projekti järelvalve nõukogu - Silvia Lotman

Säästva turbatootmise sertifikaadi nõukogu (*Board of Responsively Produced Peat*) - Jüri-Ott Salm

Kaevandamiseks sobivate soode nimekirja koostamise töörühm - Jüri-Ott Salm

Ramsari konventsiooni töörühm - liige Eerik Leibak

SA Pokumaa nõukogu - Janika Ruusmaa

ELFi pikaajalisteks partneriteks on peaaegu kõik Eesti suuremad kaitsealad, kes toimivad 2010. aastast Keskkonnaameti haldusalas, koostöölepe on sõlmitud ka RMKga. Koostööd teeme ka Päästeeameti, Maanteeameti ja teiste riigiasutustega. ELF teeb koostööd ka mitmete äriühingutega: OÜ Estonian Nature Tours, OÜ 360 kraadi, AS Stora Enso Mets, AS Tallink Grupp, Mobiiliringlus OÜ, AS Swedbank, AS Elering, OÜ Lõunakeskus, Vesilind OÜ, AS Ecoprint, MMS Communications LATVIA SIA, Nokia, National Geographic Eesti, OÜ Bodybalt, ELFile annetuste kogumises osalesid SA Tartu Keskkonnahariduse Keskus, SEI Tallinn.

ELF kuulub kodanike- ja organisatsioonide ühendustesse MTÜ Hea Metsanduse Koda, Eesti Hobuse Kaitse Ühing, Eesti Mittetulundusühingute ja Sihtasutuste Liit, Tabasalu Looduspark, FSC-Forest Stewardship Council, Maailma Looduskaitsealiit (IUCN), CEEweb for Biodiversity, EMPOWER, Conservation Volunteer Alliance, Arengukoostöö Ümarlaud. Rahvusvahelisel tasemel osaletakse Maailma Looduse Fondi (WWF), samuti BTCV ja European Volunteering Service / Euroopa Vabatahtliku Teenistuse (EVS) algatatud elupõhist õpet ja vabatahtlike kaasamist käsitlevates projektides. Alates 2010. a on ELF EVS-i programmi raames saatvaks ja vastuvõtvaks organisatsiooniks. ELFi tööd toetavad mitmete rahvusvaheliste konventsioonide (HELCOM, Aarhus, EUROBATS jt) kokkulepped. ELF on olnud mitmete organisatsioonide asutajate seas (Taaskasutuskeskus MTÜ, Keri Selts MTÜ, SA Keskkonnaõiguse Keskus, Pokumaa SA, SA Tartu Keskkonnahariduse Keskus) ning andnud tegevusi üle inimestele ja organisatsioonidele, kes viivad alustatud töid kohapeal edasi või suudavad iseseisvana paremini ühiseid eesmärke ellu viia.

Raamatupidamise aastaaruanne

Bilanss

(eurodes)

	31.12.2014	31.12.2013	Lisa nr
Varad			
Käibevara			
Raha	83 490	122 987	2
Nõuded ja ettemaksed	123 487	184 143	3
Varud	197	453	
Kokku käibevara	207 174	307 583	
Põhivara			
Investeeringud tütar- ja sidusettevõtjatesse	8 048	7 526	
Kinnisvarainvesteeringud	24 248	24 248	6
Materiaalne põhivara	68 139	70 207	7
Kokku põhivara	100 435	101 981	
Kokku varad	307 609	409 564	
Kohustused ja netovara			
Kohustused			
Lühiajalised kohustused			
Laenukohustused	2 100	174 067	11
Võlad ja ettemaksed	91 881	42 229	12
Sihtotstarbelised tasud, annetused, toetused	30 470	57 745	
Kokku lühiajalised kohustused	124 451	274 041	
Pikaajalised kohustused			
Laenukohustused	5 984	8 169	8
Eraldised	2 273	2 273	14
Kokku pikaajalised kohustused	8 257	10 442	
Kokku kohustused	132 708	284 483	
Netovara			
Sihtkapital/Osakapital nimiväärtuses	11 932	12 632	24
Eelmiste perioodide akumuleeritud tulem	112 449	73 507	
Aruandeaasta tulem	50 520	38 942	
Kokku netovara	174 901	125 081	
Kokku kohustused ja netovara	307 609	409 564	

Tulemiaruanne

(eurodes)

	2014	2013	Lisa nr
Tulud			
Annetused ja toetused	537 018	691 271	15,16
Tulu ettevõtlusest	115 792	152 647	17
Muud tulud	0	750	
Kokku tulud	652 810	844 668	
Kulud			
Sihtotstarbeliselt finantseeritud projektide otsesed kulud	-215 142	-384 740	18
Mitmesugused tegevuskulud	-49 327	-41 202	19
Tööjõukulud	-320 199	-363 922	20
Põhivara kulum ja väärtuse langus	-17 399	-13 628	7
Kokku kulud	-602 067	-803 492	
Põhitegevuse tulem	50 743	41 176	
Kasum (kahjum) tütar- ja sidusettevõtjatelt	522	-972	5
Intressikulud	-1 048	-1 320	
Muud finantstulud ja -kulud	303	58	21
Aruandeaasta tulem	50 520	38 942	

Rahavoogude aruanne

(eurodes)

	2014	2013	Lisa nr
Rahavood põhitegevusest			
Põhitegevuse tulem	50 743	41 176	
Korrigeerimised			
Põhivara kulum ja väärtuse langus	17 399	13 628	
Kasum (kahjum) põhivara müügist	0	129	
Muud korrigeerimised	0	1 155	
Kokku korrigeerimised	17 399	14 912	
Põhitegevusega seotud nõuete ja ettemaksete muutus	-31 331	-3 073	
Varude muutus	256	63	
Põhitegevusega seotud kohustuste ja ettemaksete muutus	49 652	-64 467	
Makstud intressid	-1 048	-1 320	
Laekumised sihtotstarbelistest tasudest, annetustest, toetustest	64 712	23 433	
Kokku rahavood põhitegevusest	150 383	10 724	
Rahavood investeerimistegevusest			
Tasutud materiaalse ja immateriaalse põhivara soetamisel	-15 330	0	
Laekunud materiaalse ja immateriaalse põhivara müügist	0	750	
Laekunud intressid	0	58	
Kokku rahavood investeerimistegevusest	-15 330	808	
Rahavood finantseerimistegevusest			
Saadud laenude tagasimaksed	-171 753	-20 000	
Kapitalirendi põhiosa tagasimaksed	-2 097	-2 013	
Laekunud sihtkapital	-700	700	
Kokku rahavood finantseerimistegevusest	-174 550	-21 313	
Kokku rahavood	-39 497	-9 781	
Raha ja raha ekvivalendid perioodi alguses	122 987	132 768	2
Raha ja raha ekvivalentide muutus	-39 497	-9 781	
Raha ja raha ekvivalendid perioodi lõpus	83 490	122 987	2

Netovara muutuste aruanne

(eurodes)

			Kokku netovara
	Sihtkapital/Osakapital nimiväärtuses	Akumuleeritud tulem	
31.12.2012	11 932	73 507	85 439
Korrigeeritud saldo 31.12.2012	11 932	73 507	85 439
Aruandeaasta tulem		38 942	38 942
Muud muutused netovaras	700		700
31.12.2013	12 632	112 449	125 081
Aruandeaasta tulem		50 520	50 520
Muud muutused netovaras	-700		-700
31.12.2014	11 932	162 969	174 901

Raamatupidamise aastaaruande lisad

Lisa 1 Arvestuspõhimõtted

Üldine informatsioon

SA Eestimaa Looduse Fond raamatupidamise aastaaruanne on koostatud kooskõlas Eesti Vabariigi hea raamatupidamistavaga. Hea raamatupidamistava põhinõuded on kehtestatud Eesti Vabariigi raamatupidamise seaduses, mida täiendavad Raamatupidamise Toimkonna poolt välja antud juhendid.

Raamatupidamise aastaaruanne on koostatud eurodes.

Arvestuspõhimõtete või informatsiooni esitusviisi muutused

Arvestuspõhimõtete muutmise mõju kajastatakse tagasiulatuvalt, välja arvatud juhul, kui:

- (a) arvestuspõhimõtete muutus on tingitud uuest Raamatupidamise Toimkonna juhendist ning selles on sätestatud teistsugused uuele meetodile ülemineku reeglid
- (b) arvestuspõhimõtte muutuse mõju eelmistele perioodidele ei ole võimalik usaldusväärselt määrata

Raha

Raha ja selle ekvivalentidena kajastatakse bilansis raha kirjel ja rahavoogude aruandes kassas olevat sularaha, arvelduskontode jääke (v.a. arvelduskrediit), kuni 3-kuulisi tähtajalisi deposiite ning rahaturufondi osakuid. Kasutatud arvelduskrediiti kajastatakse bilansis lühiajaliste laenukohustuste koosseisus.

Välisvaluutas toimunud tehingud ning välisvaluutas fikseeritud finantsvarad ja -kohustused

Välisvaluutas fikseeritud tehingute kajastamisel on aluseks võetud tehingu toimumise päeval ametlikult kehtinud Euroopa Keskpanga valuutakursid. Kõik välisvaluutas fikseeritud monetaarsed varad ja -kohustused (rahas tasutavad nõuded ja laenud) ning välisvaluutas fikseeritud mittemonetaarsed varad ja -kohustused, mida kajastatakse õiglase väärtuse meetodil (õiglase väärtuse meetodil kajastatavad kinnisvarainvesteeringud; bioloogilised varad; lühi- ja pikaajalised finantsinvesteeringud aktsiatesse ja teistesse omakapitaliinstrumentidesse, mille õiglase väärtus on usaldusväärselt hinnatav), hinnatakse bilansipäeval ümber eurodes ametlikult kehtivate Euroopa Keskpanga valuutakursside alusel. Välisvaluutatehingutest saadud kasumid ja kahjumid kajastatakse kasumiaruandes perioodi tulu ja kuluna.

Finantsinvesteeringud

Lühi- ja pikaajaliste finantsinvesteeringute kajastamisel kasutatakse väärtuspäeva meetodit.

Lühiajaliste finantsinvesteeringutena kajastatakse kauplemiseesmärgil hoitavad väärtpaberid (aktsiad, võlakirjad, obligatsioonid, fondi osakud jne.) ning kindla lunastustähtajaga väärtpaberid, mille lunastustähtaeg on 12 kuu jooksul bilansipäevast. Pikaajaliste finantsinvesteeringutena (muude pikaajaliste aktsiate ja väärtpaberitena) kajastatakse väärtpabereid (aktsiad, võlakirjad, obligatsioonid, fondi osakud jne.), mida tõenäoliselt ei müüda lähema 12 kuu jooksul (v.a. investeeringud tütar- ja sidusettevõtjatesse) ning kindla lunastustähtajaga väärtpaberid, mille lunastustähtaeg on hiljem kui 12 kuud pärast bilansipäeva.

Lühi- ja pikaajalisi finantsinvesteeringuid aktsiatesse ja teistesse omakapitaliinstrumentidesse (v.a. sellised osalused tütar- ja sidusettevõtjates, mida kajastatakse konsolideerimise või kapitaliosaluse meetodil) kajastatakse õiglasel väärtusel, juhul kui see on usaldusväärselt hinnatav. Õiglase väärtuse aluseks on finantsinstrumendi noteeritud turuhind. Aktsiaid ja muid omakapitaliinstrumente, mille õiglase väärtus ei ole usaldusväärselt hinnatav, kajastatakse soetusmaksumuses (miinus võimalikud allahindlused, kui investeeringu kaetav väärtus on langenud alla bilansilise väärtuse).

Tütar- ja sidusettevõtjate aktsiad või osad

Tütarettevõtteks loetakse ettevõtet, mille üle emaettevõtjal on kontroll. Tütarettevõtet loetakse emaettevõtja kontrolli all olevaks, kui emaettevõtja omab kas otseselt või kaudselt üle 50% tütar- ja sidusettevõtja hääleõiguslikest aktsiatest või osadest või on muul moel võimeline kontrollima tütar- ja sidusettevõtja tegevus- ja finantspoliitikat.

Sidusettevõtte on ettevõtte, mille üle emaettevõttel on oluline mõju, kuid mida ta ei kontrolli. Üldjuhul eeldatakse olulise mõju olemasolu juhul, kui ettevõtte omab sidusettevõttes 20% kuni 50% hääleõiguslikest aktsiatest või osadest.

Investeeringud tütar- ja sidusettevõtetesse kajastatakse bilansis kasutades kapitaliosaluse meetodit. Kapitaliosaluse meetodi kohaselt võetakse

investeering algselt arvele tema soetusmaksumuses, mida korrigeeritakse järgmistel perioodidel ettevõtte osalusega muutustes investeeringuobjekti omakapitalis (nii muutused investeeringuobjekti kasumis/kahjumis kui muudel omakapitali kirjetel), omandamisel tekkinud firmaväärtuse võimalike allahindlustega ning omandamisel tekkinud negatiivse firmaväärtuse tuluna kajastamisega.

Omavahelistes tehingutes tekkinud realiseerumata kasumid elimineeritakse vastavalt ettevõtte osaluse suurusele. Realiseerimata kahjumid elimineeritakse samuti, välja arvatud juhul, kui kahjumi põhjuseks on vara väärtuse langus.

Juhul kui ettevõtte osalus kapitaliosaluse meetodil kajastatava investeeringuobjekti kahjumis on võrdne või ületab investeeringuobjekti bilansilist väärtust, vähendatakse investeeringu bilansilist väärtust nullini ning edasisi kahjumeid kajastatakse bilansiväliselt. Juhul kui ettevõtte on garanteerinud või kohustatud rahuldama investeeringuobjekti kohustusi, kajastatakse bilansis nii vastavat kohustust kui kapitaliosaluse meetodi kahjumit.

Osalust omandatud tütar- ning sidusettevõtete varades ja kohustustes ning omandamisel tekkinud firmaväärtust kajastatakse bilansis netosummana vastavalt real „Investeeringud tütar- ja sidusettevõtjatesse“.

Nõuded ja ettemaksud

Nõuetena ostjate vastu kajastatakse ettevõtte tavapärase äritegevuse käigus tekkinud lühiajalisi nõudeid. Nõudeid ostjate vastu kajastatakse korrigeeritud soetusmaksumuses (s.o nominaalväärtus miinus vajadusel tehtavad allahindlused).

Individuaalselt oluliste nõuete väärtuse langust (st. vajadust allahindluseks) hinnatakse iga ostja kohta eraldi, lähtudes eeldatavasti tulevikus laekuvate summade nüüdisväärtusest. Selliste nõuete puhul, mis ei ole individuaalselt olulised ja mille suhtes ei ole otseselt teada, et nende väärtus oleks langenud, hinnatakse väärtuse langust kogumina arvestades eelmiste aastate kogemust laekumata jäänud nõuete osas. Varem alla hinnatud ebatõenäoliste nõuete laekumist kajastatakse ebatõenäoliselt laekuvate nõuete kulu vähendamisena.

Varud

Varud võetakse algselt arvele nende soetusmaksumuses, mis koosneb ostukulutustest, tootmiskulutustest ja muudest kulutustest, mis on vajalikud varude viimiseks nende olemasolevasse asukohta ja seisundisse.

Varude ostukulutused sisaldavad lisaks ostuhinnale varude ostuga kaasnevaid mittetagastatavaid makse ja varude soetamisega otseselt seotud transpordikulutusi, millest on maha arvatud hinnaalandid ja dotatsioonid. Varude tootmiskulutused sisaldavad nii otseseid toodetega seotud kulutusi (tooraine ja materjalide ning pakkematerjali maksumus, lõpetamata toodangu ladustamisega seotud vältimatud kulutused, tööliste palgad) kui ka proportsionaalset osa tootmise üldkuludest (tootmishoonete ja -seadmete amortisatsioon, remondikulu, tootmisega seotud juhtkonna palgad).

Varude soetusmaksumuse arvestuspõhimõtted

Varude soetusmaksumuse arvestamisel kasutatakse FIFO meetodit.

Varud hinnatakse bilansis lähtudes sellest, mis on madalam, kas soetusmaksumus või neto realiseerimisväärtus.

Kinnisvarainvesteeringud

Kinnisvarainvesteeringuna on kajastatud kinnisvaraobjekte (maa, hoone), mida ettevõtte hoiab renditulu teenimise või turuväärtuse kasvu eesmärgil ja mida ei kasutata enda majandustegevuses. Kinnisvarainvesteering võetakse bilansis algselt arvele tema soetusmaksumuses, mis sisaldab ka soetamisega otseselt seonduvaid tehingutasusid (s.o notaritasud, riigilõivud, nõustajatele makstud tasud ja muud kulutused, ilma milleta ei oleks ostutehing tõenäoliselt aset leidnud). Edasi kajastatakse kinnisvarainvesteeringuid, mille õiglast väärtust ei ole usaldusväärselt võimalik hinnata soetusmaksumuses, millest on maha arvatud akumulieeritud kulum ja võimalikud allahindlused väärtuse langusest. Objektid, mille õiglast väärtust on võimalik usaldusväärselt hinnata mõistliku kulu ja pingutusega, kajastatakse õiglase väärtuse meetodil.

Amortisatsiooni arvestamisel kasutatakse lineaarset meetodit. Amortisatsioonimäär määratakse igale kinnisvarainvesteeringu objektile eraldi, sõltuvalt selle kasulikust tööeast. Juhul kui kinnisvarainvesteeringu objekt koosneb üksteisest eristatavatest komponentidest, millel on erinevad kasulikud eluead, võetakse need komponendid raamatupidamise arvele eraldi varaobjektidena ning määratakse ka vastavalt nende kasulikule elueale eraldi amortisatsiooninormid. Ettevõtte kinnisvarainvesteeringule rakendatav amortisatsioonimäär on 3-5% aastas. Amortisatsiooni arvestamist alustatakse hetkest, mil vara on kasutatav vastavalt juhtkonna poolt plaanitud eesmärgil ning lõpetatakse kui lõppväärtus ületab bilansilist jääkmaksumust

Hilisemad kulutused on lisatud kinnisvarainvesteeringu soetusmaksumusele juhul, kui on tõenäoline, et ettevõtte saab seoses kulutustega tulevikus majanduslikku kasu ning kulutuste soetusmaksumust on võimalik usaldusväärselt mõõta. Muud hilisemad kulutused (näiteks remont, hooldus) on kajastatud aruandeperioodi kuludes. Juhul, kui kinnisvarainvesteeringu objektil vahetatakse välja mõni komponent, lisatakse uue komponendi soetusmaksumus objekti soetusmaksumusele ning asendatava komponendi jääkmaksumus kantakse bilansist maha.

Materiaalne ja immateriaalne põhivara

Materiaalseks põhivaraks loetakse ettevõtte enda majandustegevuses kasutatavaid varasid kasuliku tööeaga üle ühe aasta ja maksumusega alates 1500 eurot.

Materiaalne põhivara võetakse algselt arvele tema soetusmaksumuses, mis koosneb ostuhinnast (k.a tollimaks ja muud mittetagastatavad maksud) ja otseselt soetamisega seotud kulutustest, mis on vajalikud vara viimiseks tema tööseisundisse ja –asukohta. Materiaalset põhivara kajastatakse bilansis tema soetusmaksumuses, millest on maha arvatud akumulieeritud kulum ja võimalikud väärtuse langusest tulenevad allahindlused. Kapitalirendile võetud materiaalse põhivara arvestus toimub sarnaselt ostetud põhivaraga.

Materiaalse põhivara objektile tehtud hilisemad väljaminekud kajastatakse põhivarana, kui on tõenäoline, et ettevõtte saab varaobjektiga seotud tulevast majanduslikku kasu ning varaobjekti soetusmaksumust saab usaldusväärselt mõõta. Muid hooldus- ja remondikuludid kajastatakse kuluna nende toimumise momendil.

Amortisatsiooni arvestamisel kasutatakse lineaarset meetodit. Amortisatsioonimäär määratakse igale põhivara objektile eraldi, sõltuvalt selle kasulikust tööeast. Olulise lõppväärtusega varaobjektide puhul amortiseeritakse kasuliku eluea jooksul kulusse ainult soetusmaksumuse ja lõppväärtuse vahelist amortiseeritavat osa. Juhul, kui vara lõppväärtus ületab tema bilansilist jääkmaksumust, lõpetatakse vara amortiseerimine. Juhul kui materiaalse põhivara objekt koosneb üksteisest eristatavatest komponentidest, millel on erinevad kasulikud eluead, võetakse need komponendid raamatupidamises arvele eraldi varaobjektidena ning määratakse ka vastavalt nende kasulikule elueale eraldi amortisatsiooninormid.

Piiramata kasutusega objekte (maa, püsiva väärtusega kunstiteosed, muuseumieksponaadid ja raamatud) ei amortiseerita.

Amortisatsiooni arvestamist alustatakse hetkest, mil vara on kasutatav vastavalt juhtkonna poolt plaanitud eesmärgil ning lõpetatakse kui lõppväärtus ületab bilansilist jääkmaksumust, vara lõpliku eemaldamiseni kasutusest või ümberklassifitseerimisel "müügiootel põhivaraks". Igal bilansipäeval hinnatakse kasutatavate amortisatsioonimäärade, amortisatsioonimeetodi ning lõppväärtuse põhjendatust.

Juhul kui põhivara kaetav väärtus (s.o kõrgem kahest järgnevast näitajast: vara neto müügihind või vara kasutusväärtus) on väiksem tema bilansilisest jääkmaksumusest, on materiaalse põhivara objektid alla hinnatud nende kaetavale väärtusele.

Laenukasutuse kulutused (näiteks intressid), mis on seotud materiaalse põhivara ehitusega, kapitaliseeritakse antud objekti soetusmaksumuses perioodi jooksul, mis on vajalik vara otstarbekohasesse kasutusvalmidusse viimiseks. Muid laenukasutuse kulutusi kajastatakse tekkeperioodil kuluna.

Põhivara arvelevõtmise alampiir 1500

Kasulik eluiga põhivara gruppide lõikes (aastates)

Põhivara grupi nimi	Kasulik eluiga
Ehitised	20
Transpordivahendid	5
Arvutid ja arvutisüsteemid	5
Muud masinad ja seadmed	5

Piiramatu kasuliku elueaga vara (maa, püsiva väärtusega kunstiteosed, muuseumieksponaadid, raamatud) ei amortiseerita vaid kontrollitakse kord aastas vara väärtuse langust, võrreldes vara bilansilist maksumust kaetava väärtusega.

Amortiseeritavate varade puhul hinnatakse vara väärtuse võimalikule langusele viitavate asjaolude esinemist. Selliste asjaolude esinemise korral hinnatakse vara kaetavat väärtust ning võrreldakse seda bilansilise maksumusega.

Väärtuse langusest tekkinud kahjum kajastatakse summas mille võrra vara bilansiline maksumus ületab selle kaetava väärtuse. Vara kaetav väärtus on vara õiglane väärtus, millest on maha lahutatud müügikulutused, või selle kasutusväärtus, vastavalt sellele, kumb on kõrgem.

Vara väärtuse languse hindamise eesmärgil hinnatakse kaetavat väärtust kas üksiku varaobjekti või väikseima võimaliku varade grupi kohta, mille jaoks on võimalik rahavoogusid eristada.

Varade allahindlusi kajastatakse aruandeperioodi kuluna.

Kord alla hinnatud varade puhul hinnatakse igal järgmisel bilansikuupäeval, kas võib olla tõenäoline, et vara kaetav väärtus on vahepeal tõusnud (v.a firmaväärtus, mille allahindlusi ei tühistata). Allahindluse tühistamist kajastatakse aruandeaasta kasumiaruandes põhivara allahindluse kulu vähendamisenä.

Rendid

Kapitalirendina käsitletakse rendilepingut, mille puhul kõik olulised vara omandiga seonduvad riskid ja hüved kanduvad üle rentnikule. Muud rendilepingud kajastatakse kasutusrendina.

Kapitalirenti kajastatakse bilansis vara ja kohustusena renditud vara õiglase väärtuse summas või rendimaksete miinimumsumma nüüdisväärtuses, juhul kui see on madalam. Rendimaksed jaotatakse finantskuluks (intressikulu) ja kohustuse jääkväärtuse vähendamiseks. Finantskulud jaotatakse rendiperioodile arvestusega, et intressimäär on igal ajahetkel kohustuse jääkväärtuse suhtes sama. Kapitalirendi tingimustel renditud varad amortiseeritakse sarnaselt omandatud põhivaraga, kusjuures amortisatsiooniperioodiks on vara eeldatav kasulik tööiga või rendisuhte kehtivuse periood, olenevalt sellest, kumb on lühem. Kapitalirendi lepingute sõlmimisega otseselt kaasnevad rentniku poolt kantavad esmased otsekulutused kajastatakse renditava vara soetusmaksumuse koosseisus.

Kasutusrendimaksed kajastatakse rendiperioodi jooksul lineaarselt kasumiaruandes kuluna.

Kasutusrendi tingimustel väljarenditud vara kajastatakse bilansis tavakorras, analoogselt põhivaraga. Väljarenditavat vara amortiseeritakse lähtudes ettevõttes sama tüüpi varade osas rakendatavatest amortiseerimis põhimõtetest. Kasutusrendimaksed kajastatakse rendiperioodi jooksul lineaarselt tuluna. Kasutusrendi lepingute sõlmimisega otseselt kaasnevad esmased kulutused kajastatakse rendileandja bilansis varana (renditava varaga samal kirjel) ja amortiseeritakse kulusse rendiperioodi jooksul proportsionaalselt renditulu kajastamisega.

Finantskohustused

Kõik finantskohustused (võlad hankijatele, võetud laenud, viitvõlad, väljastatud võlakirjad ning muud lühi- ja pikaajalised võlakohustused) võetakse algselt arvele nende soetusmaksumuses, mis sisaldab ka kõiki soetamisega otseselt kaasnevaid kulutusi. Edasine kajastamine toimub korrigeeritud soetusmaksumuse meetodil (v.a edasimüügi eesmärgil soetatud finantskohustused ning negatiivse õiglase väärtusega tuletisinstrumendid, mida kajastatakse nende õiglasest väärtuses).

Lühiajaliste finantskohustuste korrigeeritud soetusmaksumus on üldjuhul võrdne nende nominaalväärtusega, mistõttu lühiajalisi finantskohustusi kajastatakse bilansis maksmisele kuuluvas summas. Pikaajaliste finantskohustuste korrigeeritud soetusmaksumuse arvestamiseks võetakse nad algselt arvele saadud tasu õiglasest väärtuses (millest on maha arvatud tehingukulutused), arvestades järgnevatel perioodidel kohustustelt intressikulu kasutades sisemise intressimäära meetodit.

Finantskohustus liigitatakse lühiajaliseks, kui selle tasumise tähtaeg on kaheteist kuu jooksul alates bilansikuupäevast; või ettevõtte pole tingimusteta õigust kohustise tasumist edasi lükata rohkem kui 12 kuud pärast bilansikuupäeva. Laenukohustusi, mille tagasimakse tähtaeg on 12 kuu jooksul bilansipäevast, kuid mis refinantseeritakse pikaajaliseks pärast bilansipäeva, kuid enne aastaaruande kinnitamist, kajastatakse lühiajalistena. Samuti kajastatakse lühiajalistena laenukohustusi, mida laenuandjal oli õigus bilansipäeval tagasi kutsuda laenulepingus sätestatud tingimuste rikkumise tõttu.

Eraldised ja tingimuslikud kohustused

Eraldistena kajastatakse bilansis tõenäolisi kohustusi, mis on avaldunud enne bilansikuupäeva toimunud sündmuste tagajärjel ning mille realiseerumise aeg või summa ei ole kindlad. Eraldiste kajastamisel bilansis on lähtutud juhtkonna hinnangust eraldise täitmiseks tõenäoliselt vajamineva summa ning eraldise realiseerumise aja kohta. Eraldis kajastatakse bilansis summas, mis on juhtkonna hinnangu kohaselt bilansipäeva seisuga vajalik eraldisega seotud kohustuse rahuldamiseks või üleandmiseks kolmandale osapoolele. Juhul kui eraldis realiseerub tõenäoliselt hiljem kui 12 kuu jooksul pärast bilansipäeva, kajastatakse seda diskonteeritud väärtuses (eraldisega seotud väljamaksete nüüdisväärtuse summas), välja arvatud juhul, kui diskonteerimise mõju on ebaoluline.

Annetused ja toetused

Tegevuse sihtfinantseerimine kajastatakse tuluna kui

- finantseerimine muutub sissenõutavaks
- finantseerimise tingimused on täidetud

Sihtfinantseerimisega kaasnevaid võimalikke kohustusi kajastatakse aruandes eraldiste või potentsiaalsete kohustustena.

Varade sihtfinantseerimise korral võetakse sihtfinantseerimise abil soetatud vara bilansis arvele tema soetusmaksumuses.

Vara soetamiseks saadud sihtfinantseerimine kajastatakse tuluna siis, kui

- finantseerimine muutub sissenõutavaks
- finantseerimise tingimused on täidetud

Mitterahalisel sihtfinantseerimisel võetakse saadud vara bilansis arvele tema õiglasest väärtuses. Sihtfinantseerimine, mida saadakse eelmistel perioodidel tekkinud kulude eest või millega ei kaasne täiendavaid tulevikku suunatud tingimusi, kajastatakse tuluna perioodis, millal sihtfinantseerimine aset leidis.

Tulud

Tulu kaupade müügist kajastatakse saadud või saadaoleva tasu õiglasest väärtuses, võttes arvesse kõiki tehtud allahindlusi ja soodustusi. Tulu kaupade müügist kajastatakse siis, kui kõik olulised omandiga seotud riskid on läinud üle müüjalt ostjale, müügitulu ja tehinguga seotud kulu on usaldusväärselt määratav ning tehingust saadava tasu laekumine on tõenäoline. Tulu teenuse müügist kajastatakse teenuse osutamise

järel, või juhul kui teenus osutatakse pikema ajaperioodi jooksul, siis lähtudes valmidusastme meetodist.

Kulud

Kulud on kajastatud tekkepõhiselt, tulude ja kulude vastavuse printsiibist lähtudes

Seotud osapooled

SA Eestimaa Looduse Fond aastaaruande koostamisel on loetud seotud osapoolteks:

- a. tütarettevõtja;
- b. tegev- ja kõrgemat juhtkonda;
- c. eespool loetletud isikute lähedasi pereliikmeid ja nende poolt kontrollitavaid või nende olulise mõju all olevaid ettevõtteid

Rahavoogude aruanne on koostatud kaudmeetodil - põhitegevuse rahavoogude leidmisel on korrigeeritud põhitegevuse tulemit, elimineerides mitterahaliste tehingute mõju ja põhitegevusega seotud käibevarade ning lühiajaliste kohustuse saldode muutused.

Raamatupidamise aastaaruandes kajastuvad olulised varade ja kohustuste hindamist mõjutavad asjaolud, mis ilmsid bilansi kuupäeva ja aruande koostamise kuupäeva vahemikul, kuid on seotud aruandeperioodil või varasematel perioodidel toimunud tehingutega.

Lisa 2 Raha

(eurodes)

	31.12.2014	31.12.2013
PayPal konto	2 011	1 900
Sularaha kassas	2 063	633
Arvelduskontod	79 416	120 454
Kokku raha	83 490	122 987

Lisa 3 Nõuded ja ettemaksed (eurodes)

	31.12.2014	12 kuu jooksul	Lisa nr
Nõuded ostjate vastu	36 325	36 325	
Ostjatelt laekumata arved	36 325	36 325	
Maksude ettemaksed ja tagasinõuded	517	517	4
Muud nõuded	582	582	
Viitlaekumised	582	582	
Ettemaksed	86 063	86 063	
Tulevaste perioodide kulud	668	668	
Muud makstud ettemaksed	85 395	85 395	
Kokku nõuded ja ettemaksed	123 487	123 487	
	31.12.2013	12 kuu jooksul	Lisa nr
Nõuded ostjate vastu	265	265	
Ostjatelt laekumata arved	265	265	
Maksude ettemaksed ja tagasinõuded	6 221	6 221	
Ettemaksed	177 657	177 657	
Tulevaste perioodide kulud	275	275	
Muud makstud ettemaksed	177 382	177 382	
Kokku nõuded ja ettemaksed	184 143	184 143	

Viitlaekumisena on kajastatud nõue Sotsiaalkindlustusametile töötajatele detsembris makstud täiendavate vanemapuhkuse päevade hüvitamiseks. Tulevaste perioodide kuluna on kajastatud ettemaksed kindlustuse eest ja 2015 aasta eest liikmemaksude tasumised IUCN-le ja FSC-le. Muude makstud ettemaksetena on kajastatud sihtfinantseerimise nõuded aruandeaastal tehtud kulude eest, mille eest laekub raha 2015 aastal.

Lisa 4 Maksude ettemaksed ja maksuvõlad (eurodes)

	31.12.2014		31.12.2013	
	Ettemaks	Maksuvõlg	Ettemaks	Maksuvõlg
Käibemaks		911		237
Üksikisiku tulumaks		5 589		8 039
Erisoodustuse tulumaks		44		41
Sotsiaalmaks		10 191		14 740
Kohustuslik kogumispension		521		815
Töötuskindlustusmaksed		823		1 334
Intress				2
Ettemaksukonto jääk	517		6 221	
Kokku maksude ettemaksed ja maksuvõlad	517	18 079	6 221	25 208

Maksuvõlgade kirjel on kajastatud võlgnevus detsembris väljamakstud töötasudelt arvestatud maksudelt, mis kuulusid deklareerimisele ja maksmisele jaanuaris 2015 ning arvestuslikud maksuvõlad detsembri eest arvestatud töötasudelt, mis maksti välja jaanuaris 2015 ja kuulusid deklareerimisele ja ülekandmisele veebruaris 2015.

Lisa 5 Tütarettevõtjate aktsiad ja osad (eurodes)

Tütarettevõtjate aktsiad ja osad, üldine informatsioon					
Tütarettevõtja registrikoode	Tütarettevõtja nimetus	Asukohamaa	Põhitegevusala	Osaluse määr (%)	
				31.12.2013	31.12.2014
11043521	ELF Ring OÜ	Eesti	keskkonnakonsultatsioonid	100	100

Tütarettevõtjate aktsiad ja osad, detailne informatsioon:			
Tütarettevõtja nimetus	31.12.2013	Kasum(kahjum) kapitaliosaluse meetodil	31.12.2014
ELF Ring OÜ	7 526	522	8 048
Kokku	7 526	522	8 048

Lisa 6 Kinnisvarainvesteeringud

(eurodes)

Soetusmaksumuse meetod		
	Ehitised	Kokku
31.12.2012		
Soetusmaksumus	52 852	52 852
Akumuleeritud kulum	-28 604	-28 604
Jääkmaksumus	24 248	24 248
31.12.2013		
Soetusmaksumus	52 852	52 852
Akumuleeritud kulum	-28 604	-28 604
Jääkmaksumus	24 248	24 248
31.12.2014		
Soetusmaksumus	52 852	52 852
Akumuleeritud kulum	-28 604	-28 604
Jääkmaksumus	24 248	24 248

	2014	2013
Kinnisvarainvesteeringutelt teenitud renditulu	6 808	6 808
Kinnisvarainvesteeringute otsesed haldamiskulud	-275	-275

Kinnisvarainvesteeringuna on kajastatud ELF-ile kuuluvad bürooruumid Tartus. Alates veebruarist 2009 on sõlmitud kinnisvara üürile andmise leping tähtajaga 31.jaanuar 2019. Kinnisvarainvesteeringule on seatud hüpoteek SA Keskkonnainvesteeringute Keskusega sõlmitud laenulepingust tulenevate nõuete tagamiseks.

Kinnisvarainvesteering on kajastatud soetusmaksumuses kuna juhatuse hinnangul on kinnisvara hindamise kulu, mis on iga-aastaselt vajalik teha õiglase väärtuse leidmiseks ebamõistlikult suur. Samuti pole ELF-i tegevuse eesmärk tulu teenimine kinnisvara müügist ja haldamisest ning kinnisvarainvesteeringu õiglases väärtuses aastaaruandes kajastamine ei anna välistele osapooltele põhjendatud infot.

Kinnisvara ümberhindamist õiglasesse väärtusesse ei ole teostatud, kuna kinnisvarainvesteeringu õiglase väärtuse usaldusväärne hindamine ei ole mõistliku kulu ja pingutusega võimalik.

Lisa 7 Materiaalne põhivara

(eurodes)

							Kokku
	Maa	Ehitised				Masinad ja seadmed	
			Transpordivahendid	Arvutid ja arvutisüsteemid	Muud masinad ja seadmed		
31.12.2012							
Soetusmaksumus	6 497	32 498	55 950	3 081	23 122	82 153	121 148
Akumuleeritud kulum	0	-9 187	-22 235	-2 507	-3 234	-27 976	-37 163
Jääkmaksumus	6 497	23 311	33 715	574	19 888	54 177	83 985
Amortisatsioonikulu			-6 780	-574	-5 544	-12 898	-12 898
Müügid			-1 917			-1 917	-1 917
Muud muutused			1 037			1 037	1 037
31.12.2013							
Soetusmaksumus	6 497	32 498	54 031	3 081	23 122	80 234	119 229
Akumuleeritud kulum	0	-9 187	-27 976	-3 081	-8 778	-39 835	-49 022
Jääkmaksumus	6 497	23 311	26 055	0	14 344	40 399	70 207
Ostud ja parendused					15 331	15 331	15 331
Amortisatsioonikulu			-7 212		-10 187	-17 399	-17 399
31.12.2014							
Soetusmaksumus	6 497	32 498	54 031	3 081	38 453	95 565	134 560
Akumuleeritud kulum	0	-9 187	-35 188	-3 081	-18 965	-57 234	-66 421
Jääkmaksumus	6 497	23 311	18 843	0	19 488	38 331	68 139

Müüdnud materiaalne põhivara müügihinnas

	2014	2013
Masinad ja seadmed	0	750
Transpordivahendid	0	750
Kokku	0	750

Lisa 8 Immateriaalne põhivara

(eurodes)

	Kokku	
	Arvutitarkvara	
31.12.2012		
Soetusmaksumus	4 807	4 807
Akumuleeritud kulum	-4 078	-4 078
Jääkmaksumus	729	729
Amortisatsioonikulu	-729	-729
31.12.2013		
Soetusmaksumus	4 807	4 807
Akumuleeritud kulum	-4 807	-4 807
Jääkmaksumus	0	0
31.12.2014		
Soetusmaksumus	4 087	4 087
Akumuleeritud kulum	-4 087	-4 087
Jääkmaksumus	0	0

Lisa 9 Kapitalirent

(eurodes)

Aruandekohustuslane kui rentnik

	31.12.2014	Jaotus järelejäänud tähtaja järgi		Intressimäär	Alusvaluuta	Lõpptähtaeg
		12 kuu jooksul	1 - 5 aasta jooksul			
Väikebussi liisinguleping	8 084	2 100	5 984	3k EURIBOR +marginaal 3,30%	EUR	30-04-2017
Kapitalirendikohustused kokku	8 084	2 100	5 984			
	31.12.2013	Jaotus järelejäänud tähtaja järgi		Intressimäär	Alusvaluuta	Lõpptähtaeg
		12 kuu jooksul	1 - 5 aasta jooksul			
Väikebussi liisinguleping	10 182	2 013	8 169	3k EURIBOR +marginaal 3,30%	EUR	30.04.2017
Kapitalirendikohustused kokku	10 182	2 013	8 169			

Renditud varade bilansiline jääkmaksumus		
	31.12.2014	31.12.2013
Masinad ja seadmed	7 081	10 113
Kokku	7 081	10 113

Lisa 10 Kasutusrent

(eurodes)

Aruandekohustuslane kui rendileandja

	2014	2013
Kasutusrenditulu	11 393	11 047
Järgmiste perioodide kasutusrenditulu mittekatkestatavatest lepingutest		
	31.12.2014	31.12.2013
1-5 aasta jooksul	6 808	0
Üle 5 aasta	0	6 808
Rendile või üürile antud varade bilansiline jääkmaksumus		
Kinnisvarainvesteeringud	24 248	24 248
Kokku	24 248	24 248

Kasutusendi tuluna 2014 aastal on kajastatud:
kinnisvarainvesteeringult teenitud renditulu 6 808 eurot
ELFi kontoris töökoha väljarent 1056 eurot
ELFi sõidukite väljarent 3529 eurot

Aruandekohustuslane kui rentnik

	2014	2013
Kasutusrendikulu	15 690	15 257
Järgmiste perioodide kasutusrendikulu mittekatkestatavatest lepingutest		
	31.12.2014	31.12.2013
12 kuu jooksul	15 690	15 257

Kasutusrendikuluna on kajastatud Tartu ja Tallinna kontorite, bürooseadmete ja raamatupidamistarkvara rendikulu.

Lisa 11 Laenukohustused

(eurodes)

	31.12.2014	Jaotus järelejäänud tähtaja järgi			Intressimäär	Alusvaluuta	Lõpptähtaeg	Lisa nr
		12 kuu jooksul	1 - 5 aasta jooksul	üle 5 aasta				
Kapitalirendikohustused kokku	8 084	2 100	5 984					9
Laenukohustused kokku	8 084	2 100	5 984					
	31.12.2013	Jaotus järelejäänud tähtaja järgi			Intressimäär	Alusvaluuta	Lõpptähtaeg	Lisa nr
		12 kuu jooksul	1 - 5 aasta jooksul	üle 5 aasta				
Lühiajalised laenud								
SA Keskonnainvesteeringute Keskus	172 054	172 054			0,5	EUR	31.12.2014	
Lühiajalised laenud kokku	172 054	172 054						
Kapitalirendikohustused kokku	10 182	2 013	8 169					9
Laenukohustused kokku	182 236	174 067	8 169					

Tagatiseks panditud varade bilansiline (jääk)maksumus		
	31.12.2014	31.12.2013
Maa	2 307	2 307
Ehitised	47 560	47 560
Kokku	49 867	49 867

Septembris 2010 sõlmiti laenuleping SA keskkonnainvesteeringute Keskusega 5 projekti sildfinantseerimiseks KIK Usaldusfondist summas 3 500 000 krooni (223 690,80 eurot). 2012 aastal pikendati lepingu tagasimaksetähtaega kuni 31.12.2014.

Laenu tagatiseks oli seatud hüpoteek kinnisvarale.

Lisa 12 Võlad ja ettemaksed

(eurodes)

	31.12.2014	12 kuu jooksul	Lisa nr
Võlad tarnijatele	22 874	22 874	
Võlad töövõtjatele	14 539	14 539	13
Maksuvõlad	18 079	18 079	4
Saadud ettemaksed	36 389	36 389	
Tulevaste perioodide tulud	33 270	33 270	
Muud saadud ettemaksed	3 119	3 119	
Kokku võlad ja ettemaksed	91 881	91 881	
	31.12.2013	12 kuu jooksul	Lisa nr
Võlad tarnijatele	2 161	2 161	
Võlad töövõtjatele	14 860	14 860	13
Maksuvõlad	25 208	25 208	4
Kokku võlad ja ettemaksed	42 229	42 229	

Tulevaste perioodide tuluna on 2014 aastal kajastatud sihtfinantseerimise lepingu alusel esitatud nõuete summa, mille täitmiseks ei olnud seisuga 31.12.2014 kulusid tehtud ja mille eest laekus raha 2015 aasta jaanuaris. Muude saadud ettemaksetena on kajastatud detsembris ekslikult topelt laekunud projektitoetus Leedu Looduse Fondilt, mis kanti tagasi jaanuaris 2015.

Lisa 13 Võlad töövõtjatele

(eurodes)

	31.12.2014	31.12.2013
Töötasude kohustus	12 101	13 523
Puhkusetasude kohustus	1 967	1 068
Võlad aruandvatele isikutele	471	269
Kokku võlad töövõtjatele	14 539	14 860

Töötasude kohustusena on kajastatud detsembri eest arvestatud tasud, mis kuulusid väljamaksmisele jaanuaris 2015. Puhkusetasude kohustus on arvestatud kasutamata puhkusepäevade inventuuri alusel. Võlgadena aruandvatele isikutele on kajastatud väljamaksmata summad aruandeaasta kulu- ja lähetusaruannete eest, mis hüvitati jaanuaris 2015.

Lisa 14 Eraldised

(eurodes)

	31.12.2012	Moodustamine/ korrigeerimine	31.12.2013
Pikaajaline eraldis	1 118	1 155	2 273
Kokku eraldised	1 118	1 155	2 273
	31.12.2013	Moodustamine/ korrigeerimine	31.12.2014
Pikaajaline eraldis	2 273		2 273
Kokku eraldised	2 273		2 273

SA Eestimaa Looduse Fond koos Eesti Rohelise Liikumisega loobusid 18. jaanuaril 2005.a. saadud Tallinna Ringkonnakohtu otsuse edasikaebamisest, tühistamaks keskkonnaministri 15.01.2004 otsust Saaremaa sadama keskkonnamõjude hindamise aruande heakskiitmise kohta. Seeläbi kuulub kohtuotsuste järgi SA Eestimaa Loode Fondilt koos Eesti Rohelise Liikumisega väljamõistmisele 35 000 krooni (2234 eurot) Keskkonnaministeeriumi kasuks. Seni pole Keskkonnaministeerium nõuet nimetatud summa väljamaksmiseks esitanud. Tsiviilseadustiku üldosa seaduse (TsÜS) § 157 lg 1 kohaselt on jõustunud kohtuotsusest või muust täitedokumendist tuleneva nõude aegumistähtaeg 30 aastat, arvates nõude sissenõutavaks muutumisest (antud juhul kohtuotsuse jõustumisest). 2013 aastal suurendati moodustatud eraldist 2273 euronni sihtotstarbeliselt kogutud annetuste jäägi arvelt.

Lisa 15 Sihtotstarbelised tasud, annetused ja toetused

(eurodes)

Varad bruto soetusmaksumuses

	31.12.2012	Saadud	Tagastatud	Tulu	31.12.2013	Lisa nr
Sihtfinantseerimine põhivara soetamiseks						
Sihtfinantseerimine põhivara soetamiseks	879			-879	0	
Kokku sihtfinantseerimine põhivara soetamiseks	879			-879	0	
Sihtfinantseerimine tegevuskuludeks						
Euroopa Liidu toetused (INTERREG+KIK kaasfinantseering)	-233 266	181 056		-109 365	-161 575	
Euroopa Liidu muud fo	9 952	34 460		-34 273	10 139	
Norra Finantsmehhanismid (s.h. Vabähenduste Fond)	0	19 911		-19 911	0	
WWF	55 474	51 368		-106 842	0	
Keskkonnainvesteeringute Keskus	-14 948	343 317		-314 950	13 419	
KÜSK jm Eesti riik (v.a.KIK)	-2 250	59 054		-57 742	-938	
Sihtotstarbelised annetused Eestist	36 206	20 539	-1 928	-35 498	19 319	
Sihtotstarbelised annetused välismaalt	4 883	0		-4 883	0	
Kokku sihtfinantseerimine tegevuskuludeks	-143 949	709 705	-1 928	-683 464	-119 636	16
Kokku sihtotstarbelised tasud, annetused ja toetused	-143 070	709 705	-1 928	-684 343	-119 636	
	31.12.2013	Saadud	Tagastatud	Tulu	31.12.2014	Lisa nr
Sihtfinantseerimine tegevuskuludeks						
Euroopa Liidu toetused (INTERREG+KIK kaasfinantseering)	-161 575	161 575			0	
Euroopa Liidu muud fondid	10 139	37 016	-6 562	-40 593	0	
Norra Finantsmehhanismid (s.h. Vabähenduste Fond)	0	33 102		-33 102		
WWF	0	31 100		-57 758	-26 658	
Keskkonnainvesteeringute Keskus	13 419	268 835		-329 151	-46 897	
KÜSK jm Eesti riik (v.a.KIK)	-938	58 701		-59 901	-2 138	
Sihtotstarbelised annetused Eestist	19 319	12 238		-10 788	20 769	
Kokku sihtfinantseerimine tegevuskuludeks	-119 636	602 567	-6 562	-531 293	-54 924	16
Kokku sihtotstarbelised tasud, annetused ja toetused	-119 636	602 567	-6 562	-531 293	-54 924	

Tulu veerus on kajastatud varade ja tegevuskulude sihtfinantseerimiseks saadud ja aruandeaastal sihtfinantseerimise tuluna kajastatud summad.

31.12.2014 seisuga positiivsed saldod on kajastatud bilansis passivas sihtfinantseerimise kohustusena ja negatiivsed saldod aktivas nõuetena.

Tegevuskulude sihtfinantseerimise 2013 aasta tuludes on tehtud ümberarvestus eelmistel perioodidel laekunud annetuse kasutamata jääkide osas. 2013 aasta tuluna sihtotstarbelistest annetustest Eestis on lisaks aruandeaastal laekunud annetustele tuluna arvestatud ka eelmistel perioodidel laekunud annetusi summas 12 101 eurot, millega seotud võimalikud tingimused on täidetud.

Lisa 16 Annetused ja toetused

(eurodes)

	2014	2013	Lisa nr
Sihtfinantseerimine tegevuskuludeks	531 293	683 464	15
Sihtfinantseerimise amortisatsioon	0	879	15
Mittesihtotstarbelised annetused ja toetused	5 725	6 928	
Kokku annetused ja toetused	537 018	691 271	
sh eraldi riigieelarvest	8 340	7 140	

Rahalised ja mitterahalised annetused			
	2014	2013	Lisa nr
Rahaline annetus	17 900	18 581	
Kokku annetused ja toetused	17 900	18 581	

Lisa 17 Tulu ettevõtlusest

(eurodes)

	2014	2013
Looduskaitsekselised ekspertiisid	82 720	121 977
Looduskaitsekselised talgureisid	17 780	15 573
Ruumide rendilaendmine	7 864	8 525
Sõidukite rendileandmine	3 529	2 521
Kaupade müük	759	670
Muud teenused	506	1 314
Raamatupidamisteenused	2 634	2 067
Kokku tulu ettevõtlusest	115 792	152 647

Muude teenuste tuludena on kajastatud reklaamilepingute alusel saadud tulud.

Lisa 18 Sihtotstarbeliselt finantseeritud projektide otsesed kulud (eurodes)

	2014	2013
Energia	2 885	1 867
Elektrienergia	2 885	1 867
Transpordikulud	18 035	25 054
Üür ja rent	12 101	12 832
Mitmesugused bürookulud	8 050	10 908
Lähetuskulud	2 751	13 913
Koolituskulud	4 366	5 381
Sisseostetud tööd ja teenused	99 467	218 549
Seminaride, ürituste korraldamine	38 679	39 399
Töövahendid	1 812	20 721
Tükised ja reklaam	25 996	35 116
Makstud stipendiumid	1 000	1 000
Kokku sihtotstarbeliselt finantseeritud projektide otsesed kulud	215 142	384 740

Sihtotstarbeliste projektide otsestele kuludele lisanduvad tööjookulud 2014 aastal summas 291 010 eurot ja 2013 aastal summas 313 679 eurot, mis on kajastatud lisas 20

Lisa 19 Mitmesugused tegevuskulud (eurodes)

	2014	2013
Üür ja rent	1 633	2 042
Mitmesugused bürookulud	1 777	1 537
Lähetuskulud	860	471
Koolituskulud	358	0
Riiklikud ja kohalikud maksud	23	23
Riia 185a kulud	275	275
Autode ja transpordikulud	7 950	9 895
Müügikaubad	279	389
Tasuliste teenuste kulu	30 384	20 489
Audit	1 309	1 178
Reklaam, түkised	1 330	1 418
Külastuste vastuvõtt, үritused	1 654	1 586
Liikmemaksud	775	1 171
Panga teenustasud	720	728
Kokku mitmesugused tegevuskulud	49 327	41 202

Mitmesuguste tegevuskuludena on kajastatud üldvahenditest ja tasulistest teenustest osutamiseks tehtud kulud. Sihtfinantseerimise vahenditest kaetud tegevuskulud sisalduvad projektide otsekuludes.

Lisa 20 Tööjõukulud

(eurodes)

	2014	2013
Palgakulu	239 295	270 936
Sotsiaalmaksud	80 904	91 918
Kokku tööjõukulud	320 199	362 854
Sellest kajastatud sihtotstarbeliselt finantseeritud projektide otsese kuluna	291 010	313 679
Töötajate keskmine arv taandatud täistööajale	11	12

Tööjõukuludesse on arvestatud ka töövõtulepingute alusel makstud tasud.
2013 aastal maksis töövõtulepingute alusel koos maksudega 40 312 eurot.
2014 aastal maksis töövõtulepingute alusel koos maksudega 36 663 eurot.

Lisa 21 Muud finantstulud ja -kulud

(eurodes)

	2014	2013
Kasum (kahjum) valuutakursi muutustest	0	58
Laenuintressi vähenemine	303	0
Kokku muud finantstulud ja -kulud	303	58

Muu finantstuluna on kajastatud 2013 aastal kuludesse kantud arvestusliku laenuintressi vähenemine KIK laenuõude ennetähtaegsel tagastamisel.

Lisa 22 Seotud osapooled

(eurodes)

Saldod seotud osapooltega rühmade lõikes

	31.12.2013
	Nõuded
Tegev- ja kõrgem juhtkond ning olulise osalusega eraisikust omanikud ning nende valitseva või olulise mõju all olevad ettevõtjad	0

2014	Müügid
Tegev- ja kõrgem juhtkond ning olulise osalusega eraisikust omanikud ning nende valitseva või olulise mõju all olevad ettevõtjad	77

2013	Ostud	Müügid
Tegev- ja kõrgem juhtkond ning olulise osalusega eraisikust omanikud ning nende valitseva või olulise mõju all olevad ettevõtjad	0	51

Tegev- ja kõrgemale juhtkonnale arvestatud tasud ja muud olulised soodustused	2014	2013
Arvestatud tasu	73 639	70 237

Sihtasutuse juhtkonna hinnangul ei ole tehingutes eelpoolnimetatud osapooltega kajastatud turuhinnast oluliselt madalamaid ega kõrgemaid hindu.

Tegevjuhtkonna tasudena on arvestatud juhatause liikmetest juhatause esimehele, juhatause aseesimehele ning raamatupidajale töölepingute alusel makstud tasud koos sotsiaalmaksudega.

Nõukogu liikmete juhtimise teenuse eest tasusid ei arvestatud ega muid soodustusi ei antud.

Lisa 23 Projektide tulud valdkondade kaupa

Valdkond/ Projekt	2014	2013
<u>MERI kokku</u>	132760	166925
WWF Meri	21843	44141
WWF muud toetused	9256	0
BALSAM/ BALMON-KIK-T/ Viigrid-KIK	26424	7340
NAFTA annetused	196	357
NAFTA14-KIK	10788	0
Soomel-KIK/ MERI-KIK	61839	89817
BNS	0	19469
EnSaCo	0	5801
<u>METS kokku</u>	34601	30882
VÜF METS	19602	25882
Nordic Mets	11000	5000
Metsak-KIK	3999	0
<u>Märgalad kokku</u>	49016	103827
Soode inventuur-KIK	0	32098
Active Wetlands	0	9846
PMHK-KIK	47199	57000
COCA sood	0	4883
Wetland-LIFE-KIK	1817	0

<u>Looduskaitse kokku</u>	81749	43932
Metsloomade taastuskeskus	61018	29005
VYF-MV	13500	0
A-13 kõre	111	1825
A-1 lendorav	443	6070
A-6 nahkhiir	1677	291
NH-KIK	5000	0
HUNT-KIK	0	6741
<u>Loodusharidus kokku</u>	62801	62519
Sass-KIK	9258	10000
Näitus/Raamat-EL-KIK	8787	1233
Konnad-KIK 2013/2014	30484	40463
Roheline Värav	14273	10823
<u>Talgud ja Teeme Ära kokku</u>	122540	90283
Talgud-KIK	55019	37550
Talgud muud	6861	0
EVS, GR50+, La_Team	9752	23563
Teeme Ära KÜSK	43013	29170
Talgud-KÜSK	7895	0
<u>Loodussõbralik põllumajandus</u>	34582	160079
SNOWBAL	0	84497
MEATBALL	26658	31869
MAK-KIK	0	43713
PLK-KIK	1000	0
NAT-P-MEAT	6924	0
<u>Koostöö ja arengutegevused</u>	13120	32824
EKO_Energia	681	3861
CEEWeb	2086	1850
Väinameri jm toetused	1360	4257
KÜSK-Annetuste kogumine	0	8318
EKO+KÜSK EKO	8340	8659
KÜSK ELF areng	653	5879
KOKKU	531171	691271

Lisa 24 Sihtkapitalid

	Sihtkapital								Kokku
	Navitrolla sk	Eesti Energia sk	Loodus- hariduse sk	AS Triip sk	V.Mankini sk	Lotmani nim. noore loodus- kaitsja sk	Noore loodus- taluniku sk	Asuta- misel sisse- makstud sk	
Saldo seisuga 31.12.2012	230	1 553	2246	6 460	153	710	580	0	11932
Laekumised sihtkapitali	0	0	0	0	0	700	0		700
Eraldised sihtkapitalidest	0	0	0	0	0	0	0		0
Saldo seisuga 31.12.2013	230	1 553	2246	6 460	153	1410	580	0	12632
Laekumised sihtkapitali	0	0	0	0	0	0	0		0
Eraldised sihtkapitalidest	0	0	0	0	0	-700	0		-700
Saldo seisuga 31.12.2014	230	1 553	2246	6 460	153	710	580	0	11932